

10.ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД

Садржај:

10.ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД	1
10.1.Обавезни предмети у осмом разреду	2
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	2
МАЂАРСКИ ЈЕЗИК	4
СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК – програм Б	12
СТРАНИ ЈЕЗИК – енглески језик	14
ЛИКОВНА КУЛТУРА	15
МУЗИЧКА КУЛТУРА.....	16
ИСТОРИЈА	16
ГЕОГРАФИЈА	18
ФИЗИКА	19
БИОЛОГИЈА	22
ХЕМИЈА.....	24
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА	25
ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО	26
10.2.Изборни програми у осмом разреду.....	30
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	30
Православни катихизис	31
Католички вјеронаук.....	31
Грkokатоличка верска настава.....	31
ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – немачки језик.....	32
МАЂАРСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ	36
РУСИНСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ.....	40
УКРАЈИНСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ	41
10.3.Облици образовно васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности	44
Слободне наставне активности	44
Допунска настава	44
Додатна настава.....	44
Час одељенског старешине	44
Ваннаставне активности	44
Екскурзија	44

10.1.Обавезни предмети у осмом разреду

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ	Циљеви учења предмета <i>Српски језик и књижевност</i> јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватајуемоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезујесдржаје предметних области.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	136 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања; – тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове; – критички промишља о стварности на основу прочитаних дела; – истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; – повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда; – издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације; – уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање; – повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом; – одреди временски оквир у којем је писац стварао; – разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа; – учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања; – објасни настанак и развој српског књижевног језика; – разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; – сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; – именује дијалекте српског језика; – разуме постојеће језичке прилике у Србији; – издвоји делове творенице и препозна основне modele њиховог грађења; – користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом; – доследно примени правописну норму; – примени основна правила о распореду акцената; – уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила; – пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова; – уочи разлику између речи и лексеме; – препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију; – разуме значење застарелих речи и неологизама; – користи речник, енциклопедију и лексикон; – уочи манипулацију у пропагандним текстовима; – напише приказ, расправу и краћи есеј; – разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи; – повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно исказане односе и изводи закључак заснован на тексту.	КЊИЖЕВНОСТ	Л Е К Т И Р А ЛИРИКА 1. Ђура Јакшић: „Отаџбина” 2. Јован Јовановић Змај: „Светли гробови” 3. Јован Јовановић Змај: „Ђулићи” (избор) 4. Десанка Максимовић: „Пролетња песма” / „Опомена” 5. Момчило Настасијевић: „Груба” 6. Иван В. Лалић: „Ветар” 7. Марина Цветајева: „Месечев сјај” ЕПСКО-ЛИРСКЕ ВРСТЕ 1. Бранко Радичевић: <i>Ђачки расанак</i> (одломак „Ој Карловци, место моје драго...”) 2. Народна епско-лирска песма: <i>Женидба Милића Барјактара</i> ЕПИКА 1. Вук Стефановић Караџић: <i>О народним певачима</i> 2. Вук Стефановић Караџић: <i>Житије Ајдука Вељка Петровића</i> (одломак) 3. Доситеј Обрадовић: <i>Живот и прикљученија</i> (одломак) 4. Прота Матеја Ненадовић: <i>Мемоари</i> (одломак) 5. Петар Петровић Његош: <i>Горски вијенац</i> (одломак „Бадње вече”) 6. Симо Матавуљ: „Пилипенда” 7. Лаза Лазаревић: „Све ће то народ позлатити” 8. Милош Црњански: <i>Сеобе</i> (одломак) / <i>Роман о Лондону</i> („Пролете је стигло у Лондон”) 9. Бранимир Ћосић: <i>Покошено поље</i> (одломак из прве књиге „Читава једна младост”) 10. Дино Буцати: „Колумбар” 11. Херман Хесе: „Магија књиге” / Нил Гејмен: „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења” / Милорад Павић: <i>Роман као држава</i> (избор одломака из огледа: „Кратка историја читања”, „Последњих сто читалаца”, „Нова генерација електронске књиге”, „Скакутаво читање или повратак фусноте”, „Романи без речи”) ДРАМА 1. Данило Киш: <i>Нох и магла</i> 2. Петар Кочић: <i>Јазавац пред судом</i> (одломак) 3. Жан Батист Поклен Молијер: <i>Грађанин племић</i> (одломак) НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ 1. Веселин Чајкановић: „О ускршњим обичајима” 2. Милутин Миланковић: <i>Кроз васиону и векове</i> (одломак) 3. Хилда Дајч: <i>Писма</i> – одломак, (обавезна напомена о власнику права: ©Јеврејски историјски музеј) 4. Споменка Крајчевић: <i>Кругом двојке</i> (избор одломака: „Унутрашња пруга”: „Станица пристаниште” – „Почетак и крај”, „Одлазак”; „Станица Калемегдан” – „Гозбе”, „Теорија”; „Станица Браће Барух” – „Извесност”, „Тајна”; „Станица Вуков споменик” – „Простор”, „Булеварска бајка”) 5. Герман Титов: „25 сати у свемиру” Са наведеног списка, обавезан је избор два дела за обраду.

			ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Народне епске песме новијих времена (тематски круг о ослобођењу Србије: „Почетак буне против дахија”; „Бој на Мишару”; „Бој на Чокешини”...) 2. Љубавне народне лирске песме („Српска дјевојка”, „Љубавни растанак”...); обичајне народне лирске песме (избор) 3. Избор из савремене српске поезије (нпр. Васко Попа: „Очију твојих да није”, Бранко Миљковић: „Критика метафоре”, Војислав Карановић: „О читању поезије”, Момчило Мошо Одаловић: „Ршуме, јеси ли знао Црњанског”, Ана Ристовић: „Гледајући у дрвеће”...) 4. Иво Андрић: <i>Деца</i> („Деца”, „Књига” и „Панорама”) 5. Бранислав Нушић: <i>Сумњиво лице</i> 6. Клод Кампањ: <i>Збогом мојих петнаест година</i> 7. Давид Албахари, <i>Мамац</i> ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ (бирати 3–6 дела) 1. Милош Црњански: „Ја, ти и сви савремени парови” 2. Оскар Давичо: „Србија” / „Детињство” (избор) 3. Бранко Ћопић: <i>Мала моја из Босанске Крупе</i> 4. Станислав Винавер: <i>Ратни другови</i> („Аритон”) 5. Народна приповетка: <i>Усуд</i> 6. Вук Стефановић Караџић: <i>Српски рјечник</i> (избор, нпр. „Отмица”...); 7. Растко Петровић: <i>Африка</i> (одломци) 8. Радослав Братић: <i>Мајсторова рука</i> (одломак) 9. Милорад Павић: <i>Хазарски речник</i>, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) 10. Душан Ковачевић: <i>Ко то тамо пева</i> 11. Гроздана Олујић: <i>Гласам за љубав</i> 12. Џон Селингер: <i>Ловац у житу</i> 13. Ричард Бах: <i>Галеб Џонатан Ливингстон</i> 14. Кајо Ритер: <i>Дечко који није био из Ливерпула</i> 15. Џон Бојн: <i>Дечак у пругастој пшцами</i> 16. Сју Таузенд: <i>Дневник Адријана Мола</i>. КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Стилска средства: анафора и епифора, апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска). Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.
	ЈЕЗИК	Граматика	Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба. Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа. Књижевни језик код Срба од Вука до данас (основни подаци). Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци). Језик – основне особине говорног и писаног језика. Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација; – просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице); – састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс. Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене. Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије. Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова.
		Правопис	Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци.
		Ортоепија	Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).

	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стилевима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе и слично). Расправа и есеј на задату тему. Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара. Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама. Језичке вежбе: уочавање и исправљање грешака у неправилно маркираном тексту; попуњавање текста са празнинама; тражење грешака у тексту и исправљање. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полуугодишту.
--	---

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

A tantárgy neve	MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
Cél	A magyar nyelv és irodalom oktatásának és tanulásának célja, hogy a tanuló ápolja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban; az irodalmi művek olvasása és értelmezése révén fejlessze képzelőerejét, esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét, kritikai és erkölcsi ítélőképességét; alapvető tájékozottságot szerezzen az irodalomtörténet és -elmélet, az általános magyar nyelvészet, valamint a mediális írásbeliség terén; az interdiszciplinaritás jegyében összefüggésbe hozza a nyelvet és irodalmat más művészeti ágakkal és tudományterületekkel; bevezesse a tanulót a tudományos gondolkodásmódba; értékelje és becsülje a nemzeti értékeket és hagyományokat, fogadja el a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; alapozza meg és bővítsse a kulcskompetenciákat, amelyek képessé teszik őt a minőségi életvitellel, a munkára, az önmegértésre és az élethosszig tartó tanulásra.
Osztály	Nyolcadik
Évi óraszám	136 óra

KIMENET A tematikai egységek/területek feldolgozása után a tanuló a következőkre képes:	TERÜLET/ TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
--	---------------------------	----------

értelemmel olvas irodalmi-művészeti szövegeket és más típusú szövegeket, különböző olvasási technikákat alkalmazva; értelmezi a szépirodalmi szövegek jelentését, nyelvi, esztétikai és strukturális sajátosságait, közben megfelelő terminusokat és poétikai fogalmakat használ; az elolvasott művek alapján kritikusan gondolkodik a valóságról; kiemeli az irodalmi mű univerzális értékeit és összeköti őket saját tapasztalatával és életkörülményeivel; összeköti az 5–8. osztályos kötelező tananyagban szereplő írókat és műveket; – a konkrét szöveg interpretációja során felfedezi a műnem és műfaj alapvető jellemzőit, valamint a szöveg nyelvi-stilisztikai jellegzetességeit; felismeri az irodalmi mű rétegeit és a műfajközi átszövődéseket; összeköti az irodalmi műveket a történelmi vagy más megfelelő kontextussal; meghatározza a periódust, amelyben az író alkotott; különbséget tesz az irodalmi szöveg szerzője és a narrátor vagy lírai én között; felismeri a nemzeti értékeket és ápolja a történelmi és kulturális örökséget, tiszteli saját nemzetének és más nemzeteknek a sajátosságait; részt vesz az irodalmi művek, valamint feldolgozásuk és interpretálásuk módjának kiválasztásában; használja az előző osztályokban feldolgozott nyelvtani anyagot, és összeköti az új ismeretekkel; megmagyarázza a magyar irodalmi nyelv keletkezését és fejlődését;	IRODALMI ISMERETEK	MŰFAJOK EGYKOR ÉS MOST (a ballada mint köztes műfaj: lírai, epikai és drámai elemei; a balladás dal, a rockballada, a filmballada; a népballada, a műballada: az Arany-ballada; típusok: régi típusú balladák, új típusú balladák, a középkori balladaforma; témák: csudahalott, szegénybe esett lány, hűtlen feleség, falba épített feleség, betyárballadák stb.; történelmi balladák, lélektani balladák, népies balladák, vígballadák stb.; prózai epiko-ballada: a Mikszáth-novella, a Mészöly-novella; a zenei ballada stb.) (a himnusz változatai: ódai műfaj, egyházi és nemzeti himnuszok, a himnikus ének, a himnusz mai időben, szerelmi dal a popzenében) A) A ballada változatai (a mai baladás dal) Kötelező szövegek: Orbán Ottó: Hallod-e, te sötét árnyék (a mai balladás dal, „köztes műfajok”, műfaji keveredések: ballada és népdal, retorikai és stílári jellemzők: megszólítás és „felelgetős” forma, tropikus alakzatok; a „sötét árnyék”-metafora felfejtése, értelmezése: az „ég és föld”-ellentét és szublimációja; a létvers) Tóth Krisztina: Program (szövegek párbeszéde, szövegköziség). Mikszáth Kálmán: Bede Anna tartozása (a novella balladás nyelve, műfajok keveredése: balladai elemek a történetben, lírai mozzanatok; az elbeszélő hang, az elbeszélői szemszög; bajjelző rekvizitumok; külső világ – lelki világ ellentéte; Kinek a balladája, kinek a története?)
---	---------------------------	---

megérti az irodalmi nyelv jelentőségét a magyar nemzeti kultúra és történelem szemszögéből; besorolja a magyar nyelvet a megfelelő nyelvcsaládba és nyelvtípusba; ismeri a magyar nyelv (vázlatos) történetét; felismeri a mai magyar nyelv főbb rétegeit (regionális változatok, dialektusok, szociolektusok, regiszterek); megnevezi a magyar nyelvújításokat; megérti az aktuális szerbiai nyelvviszonyokat; felismeri a szóösszetétel fajtáit, valamint a szóképzés és egyéb, ritkább szóalkotási módokat; szétválasztja a képzett szavak összetevőit, és felismeri képzésük alapvető módjait; következetesen alkalmazza a helyesírási normákat; megkülönbözteti az összetett mondat fajtáit (ezen belül megnevezi az alá- és mellérendelő mondatfajtákat); felismeri a különbséget az írott nyelvi közlés (publicisztikai, tudományos, hivatalos stílus) és a szóbeli közlés stílusa között; írásban és beszédben tiszteletben tartja a különböző funkcionális stílusok jellegzetességeit; felismeri a szó és a lexéma közötti különbséget; felismeri a metaforát és a metonímiát mint szótani mechanizmusokat, és megérti a mindennapi kommunikációra jellemző többjelentésű szavak értelmét; megérti az archaizmusok és neologizmusok jelentését; használja a nyomtatott és elektronikus szótárakat, enciklopédiákat és lexikonokat; felismeri a tömegkommunikáció szerepét és befolyását; tájékozik a világháló és egyéb korszerű kommunikációs technológiák által meghonosított műfajok és nyelvi/nyelvhasználati formák között; propagandaszövegekben felismeri a manipulációt; leírást, jellemzést, rövidebb esszét ír; megkülönbözteti a szöveg és a könyv részeit – beleértve a tárgy- és névmutatót, az idegen szavak és kifejezések jegyzékét, bibliográfiát, és alkalmazza ezeket; összeköti a szövegben ismertetett információkat, következtetéseket von le a szöveg alapján.	Fehér Anna balladája (népballada) – Fehér Anna. Drámai rockballada a homályos időkben. Bródy János–Szörényi Levente (1988) (népköltészet és hivatásos irodalom kapcsolata: a folklorizáció és a folklorizmus). Témák, projektfogalmak: Kádár Kata (a népballada: akadályozott szerelmesek története; „Kádár Kata-történetek” filmen, pl. Szóts István rendezésében 1944, Kodály Zoltán zenéje). A 19. századi, romantikus ballada: Arany János: Tengeri-hántás. Ágnes asszony. Vörös Rébék (a bűn és bűnhődés motívuma – bűnügyi történet, rémképek, látomások az irodalomban – Arany János: V. László. A walesi bárdok. Marc Chagall festményei, Zichy Mihály illusztrációi). Balladaszerűség és „balladatörés” (fogalomalkotás: Göndör András/ Györke Ildikó) (Mikszáth Kálmán: A Tót atyafiak – Jó palócok novellái; Az a fekete folt, Lapaj, a híres dudás, A bágyi csoda, Szegény Gélyi János lovai; Mészöly Miklós: Ballada az úrfiról és a mosónő lányáról, Fakó foszlányok nagy esők évadján) Edda Művek: A hűtlen (zene és irodalom, az árulás és a hűtlenség motívuma: mitológia, Biblia, művészetek – hivatásos irodalom, folklór irodalom, popkultúra és újfoklór, Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez, Petőfi Sándor: A hűtlenhez, Vajda János: Hűz év múlva; Szív Ernő: Meghívás a Rienzi Mariska Szabadió Klubba) Szerelmem első vérg. Film. Rendezte: Dobray György, Horváth Péter. 1985. (Tinédzserfilm, filmnovella, filmzene; szerelmi dráma, szerelmes film, legendás szerelmek színpadon, filmen: Shakespeare: Romeo és Júlia; Othello stb.) Groteszk, vicces, parodisztikus és morbid a szerelmi költészetben (pl. Csokonai Vitéz Mihály: Szerelmedal a csikóbőrös kucacshoz, Petőfi Sándor: Megy a juhász számon. . . , Petri György: Sári, ne vigyorogj rajtam, Varró Dániel: Email; a „csudahalott” motívuma a népköltészetben stb.) B) „Himnusz minden időben” Kötelező szövegek: Nagy László: Himnusz minden időben (a himnusz, a himnikus szerelmem versnyelve; ünnepélyesség, magasztos hangvétel, érzelmi túlfűtöttség; a himnusz egykor és ma: a vallásos énektől az SMS-versekig [Varró Dániel]). Koncz Zsuzsa–Bródy János: Ha én rózsza volnék (a himnusz mint érzelmi és létebeli állapot, hovatartozás és identitás kifejezésére alkalmas versnyelv; klasszikus műfajok a popkultúrában) Témák, projektfogalmak: Alternatív irodalom – alternatív zene: Kispál és a Borz: Csillag vagy fecske, Ocho Macho: Jó nekem, Szabó Benedek és a Galaxisok, Vad Fruttik (Likó Marcell) (a klasszikus versnyelv és alternatív zenei irányzatok összefonódása). VALLOMÁS, ÖNREFLEXIÓ, ARS POETICA A) Életrajzi regény, családregegy Kötelező szövegek: Herceg János: Módosulások (önéletrajzi regény, a szülőváros mint tér, szerző és elbeszélő az önéletrajzi regényben, az elbeszélő szerepe és beszédmódja). Grendel Lajos: Nálunk, New Hontban (szülőföldregény, helyszínrész, a családregegy hagyománya az irodalomban, intertextusok és a reflektált előzmények, előképek, múltképek és jelenkor, az időszembesítő beszédmód az irodalomban, költészetben: múltreprezentáció és időszembesítés a költészetben stb.). Grecsó Krisztián: Mellettem elférsz (nemzedékregegy, nevelődési regény). Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Vasagyi Mária: Silentium album (novellai kiképzésű regény, novelláskötet és/vagy regény, műfajok párbeszéde: a balladai hang az elbeszélésben, városi folklór, színház és színpad az elbeszélésben, új mítoszok: a Sárkányos legendája). Gulyás József: Ludas könyve (a napló mint összetett műfaj, emlékkönyv, album, breviárium, Palics-történetek: Tolnai Ottó regényei).
--	--

		B) Egyéni látószög – kollektív történet Kötelező szövegek: Juhász Erzsébet: Határregény (a novellák alkotta regény, határregény mint új műfaj, a határ jelentései az irodalomban, a vonat jelentésköre az irodalomban – Szirmai Károly: Veszteglő vonatok a sötétben, Markovits Rodion: Aranyvonat, Esti Kornél – Bolgár kalauz, Borbély Szilárd: Egy bolgár kalauz) Oravecz Imre: Ondrok gödre (szociográfia és irodalom, nemzedékek, nemzedéki konfliktusok megjelenítése a regényben, szegénység, nincstelenség, hatalom és lázadás az egyéni/kollektív történetben) Kontra Ferenc: Álom hídja (alteregó az irodalomban, egyéni sors és kollektív történelem, outsiders, „peremvidéki élet” a regényben) Modulok: (az előző három tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Esterházy Péter: Egyszerű történet vessző száz oldal (metafizikai lét, transzcendencia, álom, képzelet, valóság és történelem) Németh István: Házioltár (családi krónika, a regény és a novella kölcsönhatása) Király Kinga Júlia: Apa Szarajevóba ment (sorstörténet a családi és a társadalmi lét színterén, devianciák és testképek) Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Mészáros Márta: Napló-trilógia (Napló gyermekeimnek, Napló szerelmeimnek, Napló apámnak, anyámnak). Filmdráma. Rendezte: Mészáros Márta. 1982, 1987, 1990. (Az irodalom és a film nyelve, beszédmódja: hasonlóságok, különbözőségek). C) Vallomás az irodalomról és a költészetről (ars poetica, programvers, vallomásvers) József Attila: Karóval jöttél (önreprezentáció és önmegszólítás a versben, József Attila: Születésnapomra, Születésnapomra-átiratok, -palimpszesztek). Nemes Nagy Ágnes: Mesterségemhez (a létezés intellektuális birtokbavétele, Nemes Nagy Ágnes: A vers mértana) Orbán Ottó: Ég és föld között (szubjektív versbeszéd, a személyesség központi szerepe, vallomás és létvers) Modulok: (az előző három tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Baka István: Liszt Ferenc éjszakái/Liszt Ferenc éjszakája a Hal-téri házban (palimpszeszt, a költőelőd és mintakép, az előkép megszólítása, utalások, Vörösmarty-reflexiók, Vörösmarty Mihály: Liszt Ferenchez/A vén cigány) Tandori Dezső: A 65. mezőről (létvers, költői lét, önkép, önarckép) Parti Nagy Lajos: Létbüfé (alteregó – alakmás – kitalált költő: Dumpf Endre) Babics Imre: Abrak a vadnak, ablak a vaknak (természetképek, feloldódás a természetben, természetmisztika és költői lét). Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Ég és föld között (archaikus népi imádságok, misztérium, a kétszintes dráma, a művéseregény. Herceg János regényei, Vasagyi Mária Cézár c. regénye, Republic: Ég és föld között/Szállj el kismadár) Álom-téma és „belső utazás” az irodalomban (rég irodalom: Csokonai Vitéz Mihály: Álom/A pillangóhoz, Csongor és Tünde – álomjelenetek, képzelet, varázslás, tündéries/túlvilági képek, látomás és jóslás, S. T. Coleridge: Ének a vén tengerészről/Kubla Kán, Csáth Géza: A varázsló kertje, Füst Milán költészete: groteszk és torzítás az álomban, Egy bánatos kísértet panasza/A részeg kalmár)
--	--	---

		TÖRTÉNELEM A) Város/falu a történelemben és az irodalomban Kötelező szövegek: Gion Nándor: Virágos Katona (regényfolyam, tetralógia, múltreprezentáció, történelmi narratíva, az elbeszélő szerepe és beszédmódja, referenciális és fiktív a regényben, családtörténet, az irodalmi terek: Zöld utca, Szív stb., Rojtos Gallai István, Török Ádám a Gion-opusban és a vajdasági magyar irodalomban, a „virágos katona”-metafora értelmezése). Tolnai Ottó: A két steril pohár (Palicsfürdő Tolnai Ottó regényvilágában, a lecsúszottak, peremvidéken élők, kisemberek története; alteregók a regényben). Modulok: (az előző két tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Végel László: Neoplanta, avagy az ígéret földje (városregény, anekdota, két elbeszélő: kettős perspektíva, beöltözés, bűn és büntelenség, Lazo Pavletić és az író az Újvidék-trilógiában). Vasagyi Mária: Pokolkerék (csatornaregény, fiktív napló, a történelem utánpótlása, teremtetett nyelv, szótár a regényben, mítoszok és legendák, kép az irodalmi szövegben) Domonkos István: Újvidék (gyerekirodalom és groteszk képzőművészet) Kapcsolódó témák, projektfogalmak: A város megjelenítése a vajdasági magyar irodalomban (Szabadka: Kosztolányi Dezső, Csáth Géza műveiben, Palics: Tolnai Ottó regényírása, Szathmári István novellisztikája, Újvidék: Gobby Fehér Gyula Telep-történetei; Tekergők. A sötét ámyéka, A tűz közepéből, Meglepnek más arcok: Újvidéki Dekameron I–IV., a Végel-trilógia: Bűnhődés, Neoplanta, avagy az Ígéret Földje, Balkáni szépség, avagy Slemil fattyúja, Balázs Attila: Kinek Észak, kinek Dél, Zombor: Papp Dániel: Tündérlak Magyarhonban, Herceg János regényírása, novellisztikája, Vasagyi Mária: Fabelladomi, avagy rege a HÁZról és körülötte egy s másról). Csatornaregények, – történetek (Molter Károly: Tibold Márton, Majtényi Mihály: Császár csatornája, Élő víz, Bordás Győző: Fűzfasíp, Csukódó zsilipek, Vasagyi Mária: Pokolkerék; Szenteleky Komél novellái, Herceg János: Régi dolgainkról) B) Háború, holokauszt-történetek Kertész Imre: Sorstalanság (tudatregény, nevelődési- és fejlődésregény, holokauszt-téma, személyes történet, irodalmi Nobel-díj) Schindler-listája (Schindler’s List). Film. Rendezte: Steven Spielberg. Forgatókönyv: Steven Zaillian. 1993 – Thomas Keneally: Schindler bárkaja [listája]. Regény. Fordította: Walkóné Békés Ágnes. 1994, 2006 (film, filmdráma, filmforgatókönyv, adaptáció, regény és film, a holokauszt-téma filmen, táborregények és filmek, szörnyűség és borzalom a filmen és a regényben, a filmsztár, Oscar-díj, Golden Globe-gála és díj). Modulok: (az előző két tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Anne Frank naplója (napló: az életrajz elbeszélésének módja, háborús napló, a holokauszt-történet megjelenítésének változata, trauma és tragédia, emlékezet és utóélet). Ryan közlegény megmentése [Saving Private Ryan]. Film. Rendezte: Steven Spielberg. Forgatókönyv: Robert Rodat. 1998. Saul fia [Son of Saul]. Filmdráma. Rendezte: Nemes Jeles László. Forgatókönyv: Nemes Jeles László és Clara Royer). 2015 Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Értelmezési gyakorlatok: Végel László: Temetetlen múltunk (a regény értelmezése). Mezei Márk: Utolsó szombat (a regény értelmezése). Danyi Zoltán: A dögeltakarító/ Jászberényi Sándor: A lélek legszebb éjszakája (traumairodalom) KOPÉREGÉNYEK, ISKOLAREGÉNYEK, KAMASZKOR Csavargók, kópék, mákvirágok Kötelező szöveg:
--	--	--

		Tersánszky Józsi Jenő: Kakuk Marci ifjúsága (kóperegény, realista és naturalista kifejezőmód, regényfolyam: a Kakuk Marci-sorozat). Modul: (az előző tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Szilasi László: A harmadik híd (a perem- és underground világ ábrázolása, szociológiai szempont, műfajtipusok keveredése: szociográfia és bűnügyi regény). Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Krúdy Gyula: Rezeda Kázmér szép élete (az irodalmi alteregó/alakmás, a „szerelem művészete”, Rezeda Kázmér és Császár Fruzsina története; az irodalmi „batár” története: Krúdy Gyula, Majtényi Mihály, Juhász Erzsébet opusában). Majtényi Mihály: Garabonciás – Bige Jóska házassága (a csavargó és a garabonciás jelensége a vajdasági magyar irodalomban; Majtényi Mihály, Herceg János, Tolnai Ottó, Gobby Fehér Gyula, Sirbik Attila stb. prózájában) Herceg János: Szülőföldem (Viharban. Tó mellett város. Kekez Tuna és Pálinka Ördög: látomás és vízió az elbeszélésben) Üvegtrigris I–III. Filmvígjáték. Rendezte: Rudolf Péter, Kapitány Iván. Írta: Büss Gábor Olivér. 2001–2010 (karakterek a filmen, összefüggő történetek: filmsorozat/filmtrilógia. A folytathatóság kérdése a filmen: Lesz-e Üvegtrigris IV. és stb.?, Filmek, kultuszfilmek, adaptációk, sorozatfilm-változatok: példák a nemzetközi filmiparból: Csillagok háborúja, Terminátor, Keresztapa, Halálos iramban stb.). Iskolaregények, kamasztörténetek, szerelmek története és versnyelve Kötelező szövegek: Garaczi László: Hasítás (iskolaregény – kamasztörténet – nevelődési regény, korrajz, irodalmi nyelv – regionális köznyelv – szleng – diáknyelv az irodalomban, az Egy leműr vallomásai-sorozat a Garaczi-opusban) Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet? (a szerelmes vers és az ars poetica) Németh István: Felhőnézők (novella) Modul: (az előző három tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Péterfy Gergely: A golyó, amely megölte Puskind (kamasztörténet – családtrénet – korrajz; másság, deviancia, eltérés megjelenítése az irodalomban és a művészetekben; a Puskin-hatás és -legenda, Tatjana levele Anyeginhez/Anyegin-történet stb.) Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Problematisz életkor. Tinédzsertörténetek. Tabuk és tabutörés. Kortárs erőszak. Testiség. Devianciák. Beavatástörténetek. A problémakibontó regény és film (Ottlik Géza: Iskola a határon. Totth Benedek: Holtverseny. Válogatás a Szivlapát című kortárs versantológiából. Kálmán Gábor: Janega Kornél szép élete/Gotham City mint emblematisz hely a filmen, Eufória [Euphoria]. Tinidráma, televíziós sorozat. Írta és rendezte: Sam Levinson. HBO. 2019.) Nyolcadik osztály [Eighth Grade]. Írta és rendezte: Bo Bumham. 2018) SCI-FI, VIRTUÁLIS VALÓSÁG, KIBERTÉR A) Mítosz, mese, hősköltemény, verses novella/regény Kötelező szöveg: Szálinger Balázs: Fehérlófia (verses dráma, bábjáték; mítosz – hősköltemény – tündérmese – modern mese; az átirat és a színpadi adaptáció, újírás és alkotás; összművészeti jelenségek; a mitikus és a modern világkép, eposz és eposzparódia, beavatási képek, mitikus hős és modern ember; Arany László feldolgozása, Jankovics Marcell animációs filmje) Modul: (az előző tétel és téma alternatívájaként működtethető egységek) Térey János: Átkelés Budapesten: Elfordulás (verses elbeszélés: verses novella – verses regény; előzmények a magyar irodalomban: Arany János, Arany László opusa; összművészeti jelenségek: „nem látott képek és nem hallott dallamok” [Szegegy-Maszák Mihály fogalomalkotása] az irodalomban, Muse: Starlight, szövegfordítás és kitalált idézet a szövegben; számítógépes nyelv és „installáció” a szövegben) Kapcsolódó témák, projektfogalmak:
--	--	--

		Toldi Miklós, a 14. századi Terminátor („egy magatartás története” [fogalom: Lengyel Balázs] a múltban és a jelenben: Odüsszeiától Úrodüsszei-áig, a régi irodalom aktualizációja; Terminátor 2. – Az ítélet napja. Sci-fi akciófilm. Rendezte: James Cameron. 1991) Fordított perspektíva: a Terminátor-sorozat (futurisztikus világkép, fantasztkum, a „gépek lázadása”, a Terminátor előképei és rokonai az irodalomban és a filmművészetben, a filmsztár jelensége; valóságshow, celeb-jelenség, influencerek és bloggerek, You Tube-jelenségek, a Facebook világa stb.) Avatárok (Tasnádi István drámaszövegei pl. Kettős;játék, Avatár című film, Word of Warcraft univerzum története, számítógépes játékok és az újgenerációs társasjátékok történetvezetése és világépítése/bővítése, kiegészítők mint fejezetek/epizódok, szuperhősök és alteregóik, alternatív univerzumok) HUMOR AZ IRODALOMBAN A) Groteszk és irónia Kötelező szövegek: Nagy Lajos: A bogár/A gólya (humor, irónia, karcolat; áltudományos hangvétel, logikai ficamok; szellemes történet és anekdota, vicc, szövicc, favicc stb.) Örkény István: Hírek és álhírek („egyperces” novella, humoreszk, paródia; a groteszk és az abszurd az irodalomban; Örkény István: Tóték (az abszurd komédia; Isten hozta, őrnagy úr! Filmszatíra. Rendezte: Fábri Zoltán. 1969) Esterházy Péter: Akartok-e rabok lenni?(az Esterházy-féle „anekdot”, humor és irónia) Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Az epigramma, a gnóma, a xénia (Kazinczy Ferenc Tövises és virágok-jától Jászberényi Sándor Rossz versek című művéig). A gúnyvers, a gagyi vers, a „rossz vers” (a csasztuska, a limerick, nonszensz költészet, a slam poetry; trash-szövegek; a „mém” és a „stand up”) B) Hangversek, képversek, játékversek Kötelező szövegek: Nagy László: Tűz (verskép és képvers, Weöres Sándor egysoros versei és hangversei, Tamkó Sirató Károly: Két ló a betonon, Ivo Andrić: Lili Lalauna, Guillaume Apollinaire képversei stb.) Zene, kép, vers (Paul Verlaine: Őszi chanson, Domonkos István: Kuplé, Fenyvesi Ottó „rock and roll”-versei; a megzenésített vers, az énekelt vers stb.) Kapcsolódó témák, projektfogalmak: Varró Dániel: SMS-versek (műhelymunka) Weöres Sándor: Rongyszőnyeg (műhelymunka) József Attila: Klárisok (értelmezési modellek) A haiku (Kosztolányi Dezső, Tandori Dezső, Pap József, Bogdán József stb. versei) HÁZI OLVASMÁNY Ajánlott közös olvasmányok: Závada Pál: A fényképész utókora Balázs Imre József: Kirándulás a felhőben/Álomfarsang, Hanna hinta Kollár Árpád: Milyen madár Válogatás a Szívlapát versantológiából Rejtő Jenő: A tizennégy karátos autó Rakovszky Zsuzsa: Célia Krusovszky Dénes: A fiúk országa Greco Krisztián: Vera Garaczi László: Hasítás Márton László: Két obelisztk Végl László: Balkáni szépség, avagy Slemil fattyúja J. R. R. Tolkien: A hobbit/A Gyűrűk Ura Mark Haddon: A kutya különös esete az éjszakában
--	--	--

		Az ajánlott olvasmányok közül a tanár kiválaszt 4 olvasmányt (differenciáltan is feladhatja a tanulók érdeklődésének és nemi összetételének megfelelően). FOGALMAK/ KULCSFOGALMAK ÉS JELENSÉGEK – ballada, balladás dal, himnusz, novella, filmnovella, életrajzi regény, családregegy, önéletrajzi regény, szülőföldregény, nemzedékregegy, művészregény, városregény, csatotaregegy, tudatregény, táborregény, nevelődési- és fejlődésregény, bűnügyi regény, iskolaregegy, napló, emlékkönyv, album, breviárum, határegény, ars poetica, programvers, valomásvers, létvers, archaikus népi imádságok, misztérium, kétszintes dráma, filmdráma, filmforgatókönyv, adaptáció, szociográfia, mítosz, mese, hőskötemény, verses novella/regény – szövegek párbeszéde, szövegköziség, népköltészet, hivatásos irodalom, folklorizáció, folklorizmus, folklor irodalom, popkultúra, újfoklor, tinédzserfilm, filmzene, groteszk, abszurd, paródia, morbid, alternatív irodalom, alternatív zene, alteregó, átirat, palimpszeszt, regényfolyam, referenciális, fiktív, családtörténet, traumairodalom
	NYELVI ISMERETEK	A 7. osztályban tanult nyelvtani anyag ismétlése. A nyelv – a beszélt és az írott nyelv alapvető tulajdonságai. TÖMEGKÖMUNIKÁCIÓ A tömegkommunikáció fogalma és formái. A tömegkommunikáció műfajai: sajtó-, rádiós és televíziós műfajok, a világháló és mobil kommunikáció formái és műfajai. A tömegkommunikáció szerepe és hatása. A tömegkommunikáció befolyása és a világháló által lehetővé vált manipulációk, veszélyek. AZ ÖSSZETETT MONDAT Az összetett mondat fogalma. Az összetett mondat fajtái: az alá- és mellérendelő összetett mondat. Az alárendelő összetett mondat fajtái: – az állítmányi alárendelő összetett mondat; – az alanyi alárendelő összetett mondat; – a tárgyi alárendelő összetett mondat; – a határozói alárendelő összetett mondat és fajtái; – a jelzői alárendelő összetett mondat és fajtái. A mondatrend. Az idézés fogalma. A mellérendelő összetett mondat fajtái: – kapcsolatos mellérendelő összetett mondat; – ellentétes mellérendelő összetett mondat; – választó mellérendelő összetett mondat; – következtető mellérendelő összetett mondat; – magyarázó mellérendelő összetett mondat. A többszörösen összetett mondat. Az írásjelek helyesírása az összetett mondatok használatában. A SZÓALKOTÁS A szókészlet gyarapodásának módjai: a szóösszetétel és a szóképzés. A szóösszetétel. Az elő- és utótag. A szóösszetétel fajtái: alá- és mellérendelő összetett szavak. A többszörös összetételek. A szóképzés. A szóelem fogalma. Az alapszó és a származékszó fogalma. Az igék és a névszók, valamint az igenevek képzésének lehetőségei. A továbbképzett szavak. A ritkábban használt szóalkotási módok: – mozaikszó-alkotás – szóelvonás – szórövidítés (és a szó továbbképzése). A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE A magyar nyelv eredete. A magyar nyelv helye a világ nyelvei között. Nyelvrokonaink. A legfontosabb nyelvtörténeti korszakok (megfelelő korabeli szövegek bemutatásával). A magyar szókincs eredete. Helyesírásunk története. A mai magyar nyelv rétegzettsége: a nyelvváltozatok. A MAI MAGYAR NYELV RENDSZERE A magyar nyelvtani rendszer felépítése, elemei. A hang és a betű, a szó, a szó szerkezet, a mondat és a szöveg rendszerező áttekintése: Hangtan: a hangok felosztása és a hangváltozások. Alaktan: a szófajok felosztása (csoportok, fajták, alfajok – kategóriák, jelentések, funkciók). Mondattan: mondatrészek (szerkezetük és funkciójuk); mellérendelő és alárendelő mondat.

		Helyesírás és nyelvhelyesség	Az összetett mondatok helyesírása: a tagmondatok meghatározása. Az összetett mondatok központozásának a gyakoroltatása. Az írásjelek használata. Az idézés és a párbeszéd írásmódjának helyes alkalmazása. Az idézőjel használata. Az összetett szavak helyesírása: egybeírás és kötőjelhasználat. Az egybe- és különírás alkalmazásának a gyakorlása. Gondolat- és kötőjel; egyéb írásjelek. A mozaikszók helyesírása. A tulajdonnevek helyesírási ismereteinek bővítése. Idegen nevek írásmódja, az átvétel és átírás elvei.
	NYELVKULTÚRA		Irodalmi és egyéb szövegtípusok a nyelvkultúra fejlesztésének funkciójában. Különböző funkcionális stílusokban írt szövegek: publicisztikai stílus (riport, interjú); adminisztratív stílus (kérvény, panasz, befizetőlap, formanyomtatványok, önéletrajz); bürokratikus nyelvezet); tudományos stílus (más tantárgyak tankönyveiből vett példák; terminusok használata). Lexikológia: egy- és többjelentésű (poliszém) szavak; a metafora és metonímia mint a jelentésváltozás és új jelentések létrejöttének mechanizmusa; szinonímia, antonímia és homonímia; kiavult és új szavak – archaizmusok és neologizmusok; szótár, lexikon, enciklopédia. Propagandaszövegek (reklámok és hasonlók). Értekezés és esszé írása adott témára. Leírás (könyv, film, színházi előadás és hasonlók). Olvasás- és beszédgyakorlatok: értelmező-művészi (kifejező olvasás, versmondás); felvett beszélgetés elemzése; interjú; értekezés (vita); tények és kommentárok interpretálása.
			Helyesírási gyakorlatok: tollbamondás, a szövegben előforduló helyesírási hibák felismerése és magyarázata; idegen nyelvekből származó nevek írása (informatikai terminusok, e-mail stb.); az összetett szavak és szó szerkezetek írásmódja; a gondolat- és kötőjel írásmódja; a vessző a mellérendelő mondatokban. Nyelvi gyakorlatok: a szövegben előforduló hibák felismerése és kijavítása; hiányos szöveg kiegészítése. Szótani-jelentéstani gyakorlatok: mondatok kiegészítése homonimákkal; a megfelelő szinonima keresése; antonimalánc; a metafora és a metonímia jelentésének meghatározása a szövegben; archaizmusok és neologizmusok értelmezése; lexémák definiálása. Írásbeli gyakorlatok és házi feladatok, valamint azok órán való elemzése, közös értékelése, elbírálása. Négy iskolai dolgozat – kettő félévente (az írásmű kidolgozása egy óra, elemzés és javítás két óra).

Kulcsfogalmak: irodalom, nyelv, nyelvkultúra.

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК – програм Б

Циљ Циљ учења српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да води усмену и писану комуникацију са говорницима српског као матерњег језика ради каснијег пуног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и упознавање српске културне баштине и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.

Разред Осми

Годишњи фонд часова 68 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		

– разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичку материју усвајану у претходним разредима; – у говору и писању уобичава сложеније синтагме и користи зависне реченице; – разуме исказе у којима се употребљава презент за будућност и прошлост;	ЈЕЗИК	Око 100–150 нових пунозначних и помоћних речи, укључујући и основне појмове из школских предмета; Граматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици); Неконгруентни атрибут; Зависне реченице: временска (с везницима <i>кад, док, чим, пре него што</i>), намерна (с предикатом у презенту и потенцијалу), изрична (с везницима <i>да, како, што</i>), односна, допусна (с везником <i>иако</i>); Презент за означавање прошле и будуће радње; Творба придева изведених суфиксима <i>-ски</i> и <i>-(и)ји</i>
– савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу; – упореди сопствени доживљај књижевног дела са доживљајем свог друга, уз образложење; – одабрана књижевна дела предвиђена наставним програмом локализује у основне књижевне контексте (усмена/ауторска и лирска/епска/драмска књижевност); – разуме значај дела великих српских писаца за српску културу; – употребљује књижевност на матерњем језику са српском књижевношћу; – уочава битне поетске елементе у структури књижевноуметничког текста користећи књижевнотеоријско знање стечено на часовима матерњег језика; – образложи разлике између књижевноуметничког и неуметничког текста који обрађују исте/сличне теме, ликове и догађаје;	КЊИЖЕВНОСТ	Народна лирска обредна песма по избору Народна епска песма по избору (адаптирани одломак) Стеван Раичковић: „Селидба” (одломак) Јасминка Петровић: „Моја породица” (одломак из романа „Ово је најстрашнији дан у мом животу”) Милан Шипка: „Вежба” (из књиге „Приче о речима”) Добрица Ерић: „Вашар у Тополи” (одломци) Јасминка Петровић: „Кроз трње до звезда” (одломак из књиге „Кажи тети ’Добар дан’”) Станислав Живковић: „Чудесни живот слике” (одломак из књиге „Живот слика”) Милован Витезовић: „Принц Растко – Свети Сава” (одломак) Милутин Тасић: „Стеван Стојановић Мокрањац” (одломак из књиге „Српски великани уметности”) Градимир Стојковић: „Једноставније не може бити” Весна Алексић: одабрани краћи одломци из књиге „Каљави коњ – приче из словенске митологије” Избор из часописа за младе Конструисани текст о Ђаволјој вароши или Винчи По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи. Наставник бира 8 текстова за обраду.

– разуме садржај јасно изговореног текста о стварима, особама и активностима из свакодневног живота; – разуме садржај емисија електронских медија о познатој теми; – учествује у свакодневној комуникацији користећи изразе у складу са говорном ситуацијом; говори о познатим темама, поставља питања, даје одговоре, самостално излаже у складу са предвиђеним темама и садржајима; – чита и већим делом разуме краћи непознат текст писан ћирилицом или латиницом, тематски близак његовом интересовању и узрасту; – пише ћирилицом или латиницом текст до 15 реченица на теме предвиђене програмом.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	I. Лично представљање: основне информације о себи – кратка биографија II. Породица и људи у окружењу: људске врлине и мане III. Живот у кући: одржавање стамбеног простора (кречење, поправке), основни алати, оруђе; породични излети и путовања, породична окупљања IV. Храна и пиће: припремање хране; здраве навице у исхрани V. Одећа и обућа: естетска компонента изгледа, накит и модни детаљи VI. Здравље: адолесценција, опасности од болести зависности VII. Образовање: могућности даљег школовања, врсте средњих школа, занимања; основни појмови из хемије VIII. Природа: екологија, заштита природе; карактеристике и занимљивости појединих регија, национални паркови IX. Спорт: актуелне и традиционалне спортске манифестације; понашање на спортским манифестацијама X. Куповина: куповина у специјализованим продавницама (продавница спортске опреме, књижара...) XI. Насеља саобраћај, јавни и услужни објекти: коришћење јавног превоза, понашање у саобраћају; музеј, галерија XII. Време: временски распоред недељних активности XIII. Култура, уметност, медији: споменици културе; значајни догађаји из културне прошлости; интернет и друштвене мреже као извори информација XIV. Комуникативни модели: психолошка стања и расположења; давање савета
Обавезна су два писмена задатка у току школске године (у другом и у четвртм класификационом периоду).		

СТРАНИ ЈЕЗИК – енглески језик

Циљ	Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	68

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
– разуме општи смисао и главне информације из уобичајених текстова који се односе на представљање и тражење/ давање информација личне природе; – тражи, саопшти, пренесе информације личне природе или податке о себи и другима; – у неколико повезаних исказа представи себе, своју ужу/ширу породицу и пријатеље користећи једноставнија језичка средства; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – размени информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – повеже неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; – разуме краће низове исказа који се односе на предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи детаљније информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања и реагује на њих; – саопшти краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања; – разуме и на прикладан начин одговори на честитку, захвалност и извињење; – упуту честитку, захвалност и извињење користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – разуме и следи краће низове упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – тражи и пружи неколико везаних једноставнијих упутстава у	ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ РАЗУМЕВАЊЕ, ДАВАЊЕ И ТРАЖЕЊЕ УПУТСТАВА ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл). Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење бића, предмета, појава, места из искуственог света и фикционалног спектра. Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге и савете; усмено и писано договарање у вези са предлозима и учешћем у заједничким активностима; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се договарају заједничке активности; прихватање/ одбијање предлога и савета, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости, и давање одговарајућег оправдања/ изговора; образлагање спремности за прихватање предлога и савета, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл). Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаговање на њу; изражавање извињења и захвалности. Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање и тражење упутстава. Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.

– вези с обичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање способности и умећа у садашњости; – размени неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, догађаја и способности у прошлости; – размени неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише искуства, догађаје и способности из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања у будућности; – размени неколико исказа у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима у будућности; – саопшти планове, намере и предвиђања; – разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на жеље, интересовања, потребе, осете и осећања; – размени неколико повезаних информација у вези са жељама, интересовањима, осетима и осећањима; – исказе и образложи жеље, интересовања, потребе, осете и осећања; – разуме краће низове исказа који описују просторне односе, оријентацију и правац кретања; – затражи и пружи обавештења о просторним односима, оријентацији и правцу кретања; – разуме једноставније текстове који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; – размени неколико информација које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе; – разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на поседовање и припадање; – размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на поседовање и припадање; – разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање допадања и недопадања;	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Слушање и читање описа и усмено и писано размњивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.
	ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.
	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичним просторним односима; усмено и писано размњивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.
	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се говори о томе шта неко има/ нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/ недопадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/ неслагање; усмено и писано тражење и изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размњивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.
– размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на изражавање допадања и недопадања и даје кратка образложења; – разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање мишљења; – тражи и саопшти мишљење, слагање/ неслагање и даје кратка образложења; – разуме краће низове исказа који се односе на количину, димензије и цене; – размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.		

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ **Циљ** наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Разред **Осми**

Годишњи фонд часова **34** часа

ИСХОДИ	ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМПОЗИЦИЈА	Примена принципа компоновања. Простор и пропорције (ергономија, перспектива).
– бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имажинације, емоција, ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима; – дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења; – прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације; – тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафору; – разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље.	НАСЛЕЂЕ	Културна баштина (значај, заштита и промоција наслеђа). Најзначајнија уметничка остварења и уметници, локалитети и споменици на територији Србије и у свету.
	КОМУНИКАЦИЈА	Декодирање слике (теме, мотиви, поруке, метафора, алегорија, пиктограми...) Пројекти (цртеж, слика, скулптура, дигитална фотографија, филм, анимација, игрице, стрип, графити, мурали, инсталације, шминка и боди арт, одевне комбинације и детаљи...).

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укусу, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Разред Осми

Годишњи фонд часова 34

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; - препознаје националне игре у делима уметничке музике; - наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; - разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба; - препозна врсту дувачких инструмената по изгледу и звуку; - описује начин добијања тона код дувачких инструмената; - препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; - објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената); - изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; - користи музичке образце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању и реализацији школских приредби, догађаја и пројеката; - изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у комуникацији и заједничком музицирању; - се понаша у складу са правилима музичког бонтонa у различитим музичким приликама; - критички просуђује утицај музике на здравље; - користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	ЧОВЕК И МУЗИКА	Романтизам Програмска и апсолутна музика Соло песма Клавирска минијатура Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...) Музичко-сценска дела Сметана, Дворжак, Шопен, Лист, Шуберт, Шуман, Паганини, Верди, Пучини, Росини, Чајковски, Бородин, Мусоргски, Мокрањец Импресионизам Равел, Дебиси Савремено доба Жанрови: Џез, популарна музика, апстрактна музика. Импровизација (појам) Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин Бабић, Вера Миланковић
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	Дувачки инструменти
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике романтизма, импресионизма и савременог доба. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у мешовитим тактовима (7/8, 5/8) по слуху. Певање песама у комбинацији са плесним покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике романтизма, импресионизма и савременог доба.
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Импровизација Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу романтизма, импресионизма и савремене музике. Израда дувачких инструмената од доступних материјала.

Кључни појмови садржаја: романтизам, Програмска и апсолутна музика, соло песма, клавирска минијатура, музичко-сценска дела, савремено доба, музички жанрови.

ИСТОРИЈА

Циљ Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Разред Осми

Годишњи фонд часова 68

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
- смета кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти; - уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти; - пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности;	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана. Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио, визуелни, усмена сведочанства, дигитални).

– анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја; – поређећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора; – доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба; – образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности; – изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; – образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; – идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту; – препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права;	ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	Последице Великог рата (демографски и материјални губици, одраз рата у друштвеном и културном животу, Мировна конференција у Паризу – нова карта Европе и света). Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице). Стварање југословенске државе (југословенска идеја, процес и носиоци уједињења, међународно признање и границе). Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету (либералне демократије, тоталитарне идеологије, економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот). Југословенска краљевина (простор, становништво и друштво; конституисање државе, политички живот; међународни положај; економске прилике; култура, улога двора; национално и верско питање). Истакнуте личности: Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Луксембург, Александар Флеминг, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли Чаплин, Сергеј Ејзенштајн, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милена Павловић Барили, Иван Мештровић.
---	---	---

– наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва; – пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; – илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу; – образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере; – препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот; – наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва; – идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта; – објасни значење појмова геноцид и Холокауст; – изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности; – изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника; – препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији; – критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама; – анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала; – осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ; – образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; – истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања; – покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа; – уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима; – препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	Свет у рату – узроци, међународне кризе, сукоби и освајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зарађене стране, савезништва, фронтони, најважније операције, нови начини ратовања; ратна свакодневица; страдање цивили и ратни злочини; крај рата, победа антифашистичке коалиције. Југославија и српски народ у рату – улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине; геноцид и злочини; устанак, антифашистичка борба и грађански рат; војне операције, живот у рату. Последице рата – људски и материјални губици; демографске и друштвене промене, миграције; уништавање културног наслеђа; суђења за ратне злочине; стварање ОУН. Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар Хирохито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз, Милан Недић, Анте Павелић, Диана Будисављевић.
	СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети еманципације – покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура. Југославија и српски народ после Другог светског рата – изградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај, економске и културне прилике, самоуправљање, несврстаност; свакодневица, популарна култура, нове тенденције у култури. Истакнуте личности: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мандела, Голда Меир, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић, Милош Црњански, Александар Петровић, Мира Траиловић, Душан Ковачевић.
	СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	Свет после хладног рата – пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже и мобилна телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети. Српски народ на крају 20. и почетком 21. века – криза СФРЈ 80-тих година, међунационалне тензије, увођење вишестраначког политичког система, распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, економске прилике и свакодневни живот, ратни злочини, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа, НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000. године, Република Србија као самостална држава, питање статуса Косова и Метохије, односи у региону, српски народ у дијаспори и региону, процес придруживања Европској унији, култура и спорт. Истакнуте личности: Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница.

Кључни појмови садржаја: Октобарска револуција, Версајски уговор, Друштво народа, тоталитаризам, диктатуре, комунизам, фашизам, нацизам, социјализам, антифашизам, антисемитизам, милитаризам, Други светски рат, гето, Холокауст, геноцид, Аушвиц, Јасеновац, Организација Уједињених нација, феминизам, шовинизам, ксенофобија, репресија, пацифизам, деколонизација, људска права, националне мањине, дискриминација, демократија, тероризам, хладни рат, атомска енергија, глобализација, миграције, југословенска идеја, југословенска држава, Република Србија, транзиција, дигитална револуција, популарна култура.

ГЕОГРАФИЈА

Циљ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	68 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
– учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини; – анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује; – одреди географски положај Србије и доведе га у везу са	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ СРБИЈЕ	Југоисточна Европа, интеграциони и дезинтеграциони процеси. Географски положај Србије. Историјско-географски развој Србије. Символи Србије. Границе и проблеми пограничних крајева.

историјско-географским развојем; – анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије; – опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије; – класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне; – анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије; – класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије; – наводи начине коришћења вода Србије; – препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода; – доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора; – објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције; – изводи закључке о утицају популационе динамике на структуру становништва у нашој земљи; – изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике; – израђује и анализира графичке приказе структура становништва; – објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи; – уз помоћ карте Србије и других извора информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи; – доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи; – препознаје ефекте производње и коришћења различитих извора енергије на квалитет животне средине; – описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти; – процењује важност очувања природне и културне баштине Србије; – објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету.	ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	Геотектонски процеси на територији Србије. Сеизмизам Србије. Тектонски облици рељефа. Падински процеси и рељеф настао деловањем воде. Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека. Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека. Климатски фактори и елементи. Климатске области у Србији. Подземне воде Србије. Реке Србије. Језера Србије. Заштита вода и заштита од вода. Земљишта Србије. Распрострањеност биљног и животињског света.
	ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	Кретање броја становника и њихов просторни размештај. Природно кретање. Миграциони процеси. Структуре становништва. Демографски проблеми и популациона политика. Прва насеља у Србији. Село и рурални процеси. Градови. Урбанизација и проблеми урбаног развоја. Београд. Природни ресурси и привредни развој. Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај и географски простор. Туризам и трговина. Делатности кварталног сектора.
	ПРИРОДНА И КУЛТУРНА БАШТИНА СРБИЈЕ	Природна баштина Србије. Културна баштина Србије. Светска баштина под заштитом Унескоа у Србији.
	ГЕОГРАФИЈА ЗАВИЧАЈА	Појам и географски положај завичаја. Природне карактеристике. Друштвене карактеристике.
	СРБИ У РЕГИОНУ И ДИЈАСПОРИ	Срби у Црној Гори. Срби у БиХ – Република Српска. Срби у Хрватској. Срби у осталим суседним државама. Срби у дијаспори.

Кључни појмови садржаја: географски положај, границе и величина територије Србије, физичко-географске одлике Србије, друштвено-географске одлике Србије, природна и културна баштина Србије, географија завичаја, Срби у региону и дијаспори.

ФИЗИКА

Циљ	Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за учовавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основанаучног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.
Разред	ОСМИ
Годишњи фонд часова	68 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– повезује физичке величине које описују осцилације и таласе; – описује карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводи примере примене ултразвука; – анализира примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала, сочива) и користи лупу и микроскоп; – демонстрира и објасни: осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова; – демонстрира и објасни: појаву сенке, функционисање ока и корекцију вида; – примењује превентивне мере заштите од буке и од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу; – демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и објасни од чега оно зависи; – прикаже и опише електрично поље, израчуна силу којом поље делује на наелектрисање и повеже електрични напон и јачину електричног поља; – објасни провођење струје кроз метале, течности и гасове и упореди отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика; – наводи и користи различите изворе електричне струје (EMS) и	ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	Осцилаторно кретање (осциловање тела обешеног о опругу, осциловање куглице клатна). Појмови и величине којима се описује осциловање тела (амплитуда, период, фреквенција). Закон о одржању механичке енергије при осциловању тела. Механички таласи. Основни параметри којима се описује таласно кретање (таласна дужина, фреквенција, брзина). Звук. Карактеристике звука и звучна резонанција. <i>Демонстрациони огледи.</i> Осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу (у ваздуху и у течности). Осциловање жица и ваздушних стубова (ксилофон, различите затегнуте жице, једнаке стаклене флаше са различитим нивоима воде). Одакле долази звук (гумено прево са два левка, канап и две пластичне чаше...). Таласи (таласна машина или када). Демонстрација звучне резонанције променом висине ваздушног стуба (дужа стаклена цев са водом) Лабораторијска вежба 1. Мерење периода осциловања клатна или периода осциловања тега на опрузи 2. Одређивање убрзања Земљине теже помоћу математичког клатна

зна да их разврста ради рециклаже; – познаје основне елементе електричног кола и уме да их повеже, изабере одговарајући опсег мерног инструмента и мери јачину струје и напон, одређује вредност отпорности редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикаже табеларно и графички; – описује ефекте који се испољавају при протицању електричне струје; – описује узајамно деловање два паралелна проводника са струјом, деловање магнетног поља на струјни проводник и принцип рада електромагнета и електромотора; – објасни принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља; – користи компас и апликације за паметне телефона за оријентацију у природи; – препозна основна својства наизменичне струје, израчуна потрошњу електричне енергије у домаћинству и да се придржава основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке из сваке наведене области; – објасни структуру атомског језгра и нуклеарне силе; – опише радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, познаје њихово дејство, примену и мере заштите; – разликује фисију и фузију и наводи могућности њихове примене.	СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	Карактеристике светлости. Правoliniјско простирање светлости (сенка и полусенка, помрачење Сунца и Месеца). Закон одбијања светлости. Равна и сферна огледала и конструкција ликова предмета. Брзина светлости у различитим срединама. Индекс преламања и закон преламања светлости. Тотална рефлексija. Преламање светлости кроз призму и сочива. Одређивање положаја ликова код сочива. Оптички инструменти. Лупа и микроскоп. <i>Демонстрациони огледи.</i> Сенке. Хартлијева плоча за илустровање закона о одбијању и преламању светлости. Преламање светлости (штапић делимично уроњен у чашу с водом, новчић у чаши са водом и испод ње). Преламање беле светлости при пролазу кроз призму. Преламање светлости кроз сочиво, око и корекција вида (оптичка клупа, геометријска оптика на магнетној табли, стаклена флаша са водом као сочиво). Лупа и микроскоп. Лабораторијске вежбе 1. Провера закона одбијања светлости коришћењем равног огледала. 2. Одређивање живне даљине сабирног сочива.
	ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	Наелектрисавање тела. Елементарна количина наелектрисања. Закон о одржању количине наелектрисања. Узајмно деловање наелектрисаних тела. Кулонов закон. Електрично поље (линије сила, хомогено и нехомогено поље). Рад силе електричног поља. Напон. Веза напона и јачине хомогеног електричног поља. Електричне појаве у атмосфери. <i>Демонстрациони огледи.</i> Наелектрисавање чврстих изолатора и проводника. Електрофор, електрично клатно и електроскоп. Линије сила електричног поља (перјанице, гриз у ридиновом уљу и јаком електричном пољу). Фарадејев кавез. Антистатичке подлоге. Инфлуентна машина. Мехури сапунице у електричном пољу. Модел громобрана.

	ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	Електрична струја (једносмерна, наизменична). Услови за настајање електричне струје и извори струје (EMS). Мерење електричне струје и напона. Електрична отпорност проводника. Проводници и изолатори. Омов закон за део струјног кола. Рад и снага електричне струје. Џул-Ленцов закон. Омов закон за цело струјно коло. Везивање отпорника. Електрична струја у течностима и гасовима. Мере заштите од електричне струје (жива бића, објекти и електрични уређаји). <i>Демонстрациони огледи.</i> Демонстрациони амперметар у струјном колу. Регулисање електричне струје у колу реостатом и потенциометром. Графитна мина (оловке) као потенциометар. Мерење електричне отпорности омметром. Загревање проводника при протицању електричне струје. Протицање електричне струје у воденом раствору кухињске соли. Лимун као батерија. Пражњење у Гајслеровим цевима помоћу Теслиног трансформатора. Лабораторијске вежбе 1. Зависност електричне струје од напона на отпорнику (таблични и графички приказ зависности). 2. Одређивање електричне отпорности отпорника у колу помоћу амперметра и волтметра. 3. Мерење електричне струје и напона у колу са серијски и паралелно повезаним отпорницима и одређивање еквивалентне отпорности.
	МАГНЕТНО ПОЉЕ	Магнетно поље сталних магнета. Магнетно поље Земље. Магнетно поље електричне струје. Дејство магнетног поља на струјни проводник. Допринос Николе Тесле и Михајла Пупина развоју науке о електромагнетним појавама и њиховој примени. <i>Демонстрациони огледи.</i> Линије сила магнетног поља потковичастог магнета и магнетне шипке. Магнетна игла и школски компас. Ерстедов оглед. Електромагнет. Узајамно деловање два паралелна проводника кроз које протиче струја.
	ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	Структура атома (језгро, електронски омотач). Нуклеарне силе. Природна радиоактивност. Радиоактивно зрачење (алфа, бета и гама зраци) и њихово дејство на биљни и животињски свет. Заштита од радиоактивног зрачења. Вештачка радиоактивност. Фисија и фузија. Примена нуклеарне енергије и радиоактивног зрачења. <i>Демонстрациони оглед.</i> Детекција присуства радиоактивног зрачења. (школски Гајгер-Милеров бројач)
	ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	Значај физике за развој других природних наука Допринос физике развоју савремене медицине (ултразвук, ЕКГ, скенер, магнетна резонанција, Гама нож...) Физика и савремене технологије (интернет, мобилна телефонија, даљинско управљање, нанофизика. ...)

Кључни појмови садржаја: осцилације, таласи, звук, светлост, електрично поље, магнетно поље, електрична струја, атом, атомско језгро, радиоактивност.

Назив предмета **МАТЕМАТИКА**

Циљ **Циљ** учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Разред **Осми**

Годишњи фонд часова **136 часова**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту; – примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту;	СЛИЧНОСТ	Пропорционалне величине. Талесова теорема. Сличност троуглова. Примене сличности.

– анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом; – представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака; – уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту; – реши линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са две непознате; – реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, неједначину или систем линеарних једначина са две непознате; – израчуна површину и запремину праве призме и четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне троугране и шестостране пирамиде; – израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте; – примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама; – нацрта и анализира график линеарне функције; – учествује у избору истраживачког пројекта и начина рада.	ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН	Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни. Полиедар.
	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ	Линеарна једначина. Решавање линеарних једначина с једном непознатом. Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом. Примена у реалним ситуацијама.
	ПРИЗМА	Призма: појам, врсте, елементи. Мрежа праве призме. Површина праве призме. Запремина праве призме.
	ПИРАМИДА	Пирамида; појам, врсте, елементи. Мрежа пирамиде. Површина пирамиде. Запремина пирамиде.
	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције; нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.
	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	Појам линеарне једначине с две непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате. Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система. Примена у реалним ситуацијама.
	ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА	Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правог ваљка. Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе. Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.

Кључни појмови садржаја: сличност, линеарна функција, систем линеарних једначина, призма, пирамида, ваљак, купа и лопта.

БИОЛОГИЈА

Циљ Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран односпрема себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Разред Осми

Годишњи фонд часова 68 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ ПРЕПОРУЧЕНИ
– повеже грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; – повеже однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; – идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; – илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини; – одговорно се односи према свом здрављу; – изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота; – повеже промене настале у пубертету са деловањем хормона; – идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота; – доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; – истражи давно нестале екосистеме; – повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена;	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Улога и значај појединих ћелијских органела у метаболизму ћелије: једро, ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми. Матичне ћелије – ћелије програмиране за различите функције. Принцип економичности грађе и функције живих бића Улога и значај ензима. Ендокрини систем и хуморална регулација. Регулаторна улога хормона биљака и животиња. Надражљивост, проводљивост, контрактилност. Чулно-нервни систем животиња. Рефлексни лук. Поремећаји функције ендокриног система, нервног система и чула. Неуротрансмитери, нервни импулси, драж, надражај. Хомеостаза – принцип повратне спреге. Фотосинтеза. Ћелијско дисање. Транспирација. Температурна регулација.

– повеже промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције; – установи узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; – критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи;	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина. Биолошки смисао адолесценције (родни и полни идентитет у контексту хормонске активности и индивидуалне генетичке варијабилности). Заштита од полно преносивих болести контрацепција. Одговорност за сопствено здравље.
---	-------------------------------	---

– повеже утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; – истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања; – истражи разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	„Календар живота“, еволуција различитих група организама кроз геолошка доба и велика изумирања. Значај алги (цијанобактерија) и биљака за продукцију O₂ и озонског омотача, као заштита од УВ зрака, и услов за развој осталих живих бића. Строматолити. Издаја из воде на копно.
	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Улуткавање и пресвјачење инсеката. Пубертет и адолесценција човека. Цветање, плодношеће и сазревање плодова биљака. Теорија еволуције. Постање нових врста кроз еволуционе процесе. Еволуција човека.
	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Еволуција и развој екосистема. Концепт климакса. Циклуси кружења основних супстанци у природи (H₂O, C, N) и њихова повезаност. Азотофиксација, микориза, симбиоза, симбионтски организми (лишајеви). Ограниченост ресурса (капацитет средине) и одрживи развој. Нестанак врста и фактори угрожавања (Н.I.P.P.O. концепт). Типични екосистеми Србије. Ретке и угрожене врсте Србије. Интродукције и реинтродукције и инвазивне врсте. Последице глобалних промена.

Кључни појмови садржаја: ћелијски метаболизам, хомеостаза, здрави стилови живота, адолесценција, „календар живота“, теорија еволуције, циклуси кружења супстанце, капацитет средине, глобалне промене, инвазивне врсте.

ХЕМИЈА

Циљ	Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу, тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.
Разред	Осми
Годишњи фонд часова	68 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показује одговоран однос према здрављу и животној средини; – изведе експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикаже податке, формулише објашњења и изведе закључке; – наведе заступљеност метала и неметала, неорганских и органских једињења у живој и неживој природи; – испита и опише физичка својства метала и неметала, и повеже их с њиховом практичном применом; – испита и опише хемијска својства метала и неметала, и објасни их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему; – напише формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли; – испита, опише и објасни својства оксида, неорганских киселина, база и соли, препозна на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повеже њихова својства са практичном применом; – напише и тумачи једначине хемијских реакција метала и неметала; – разликује својства неорганских и органских супстанци и објашњава разлику на основу њихових структура; – препозна физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представи хемијске промене хемијским једначинама; – напише формуле и именује представнике класа органских једињења имајући у виду структурну изомерију; – разликује органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величина молекула, структура, порекло и то повезује са њиховом улогом и применом; – испита, опише и објасни физичка и хемијска својства представника класа органских једињења и повеже својства једињења са њиховом практичном применом;	МЕТАЛИ, ОКСИДИ И ХИДРОКСИДИ	Метали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства метала. Алкални и земноалкални метали. Гвожђе, бакар, алуминијум, олово и цинк, њихове легуре и практична примена. Оксиди метала и хидроксида, својства и примена. Демонстрациони огледи: реакција Na, K, Mg и Ca са водом; реакција MgO и CaO са водом и испитивање својстава насталог раствора помоћу лакмус-хартије; испитивање електропроводљивости раствора натријум-хидроксида. Лабораторијска вежба I: испитивање физичких својстава метала; реакција метала са киселинама.
	НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	Неметали у неживој и живој природи. Општа физичка и хемијска својства неметала. Халогени елементи, сумпор, азот, фосфор и угљеник. Оксиди неметала и киселине, својства и примена. Демонстрациони огледи: добивање сумпор(IV)-оксида и испитивање његових својстава; разблаживање концентроване сумпорне киселине; добивање угљеник(IV)-оксида и испитивање његових својстава; испитивање електропроводљивости дестиловане воде и хлороводоничне киселине; доказивање базних својстава воденог раствора амонијака. Лабораторијска вежба II: испитивање физичких својстава неметала. Лабораторијска вежба III: доказивање киселости неорганских киселина помоћу лакмус-хартије.

– објасни и хемијским једначинама представи хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења; – опише физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина; – опише основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине; – објасни сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведе производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опише услове под којима долази до денатурације протеина; – наведе заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведе их у везу са здрављем и правилном исхраном људи; – изведе стехиометријска израчунавања и израчуна масену процентну заступљеност супстанци; – рукује супстанцама и комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада; – наведе загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опише њихов утицај на животну средину; – критички процени последице људских активности које доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха; – објасни значај планирања и решавања проблема заштите животне средине.	СОЛИ	Добијање соли. Формуле соли и називи. Дисоцијација соли. Физичка и хемијска својства соли. Примена соли. Демонстрациони огледи: реакција неутрализације хлороводоничне киселине и раствора натријум-хидроксида; реакција између метала и киселине; хемијске реакције соли: између калцијум-карбоната и хлороводоничне киселине, раствора гвожђе(III)-хлорида и натријум-хидроксида, раствора сребро-нитрата и натријум-хлорида. Лабораторијска вежба IV: добијање соли и испитивање растворљивости различитих соли у води; добијање баријум-сулфата; доказивање угљеник(IV)-оксида и настајање калцијум-карбоната.
	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА	Својства атома угљеника и многобројност органских једињења. Функционалне групе и класе органских једињења. Општа својства органских једињења. Демонстрациони огледи: упоређивање својстава органских и неорганских једињења; доказивање угљеника у органским супстанцама.
	УГЉОВОДОНИЦИ	Подела угљоводоника. Номенклатура. Изомерија. Физичка својства угљоводоника. Хемијска својства угљоводоника. Полимери. Нафта и земни гас. Демонстрациони огледи: испитивање растворљивости и сагоревање п-хексана (медицински бензин); разликовање засићених и незасићених ацикличних угљоводоника (реакција са калијум-перманганатом). Вежба V: састављање модела молекула угљоводоника, писање структурних формула и именовање угљоводоника.
	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	Алкохоли – номенклатура, својства и примена. Карбоксилне киселине – номенклатура, својства и примена. Масне киселине. Естри – номенклатура, својства и примена. Демонстрациони огледи: добијање алкохола алкохолним врењем; доказивање киселости карбоксилних киселина; лабораторијско добијање и испитивање својстава етил-етаноата. Лабораторијска вежба VI: физичка и хемијска својства органских једињења са кисеоником; испитивање растворљивости алкохола и карбоксилних киселина са различитим бројем атома угљеника у молекулу у води и неполарном растварачу; реакција етанске и лимунске киселине са натријум-хидрогенкарбонатом.
	БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Масти и уља. Угљени хидрати у прегледу: моносахариди (гљukoза и фруктоза), дисахариди (сахарoза и лактоза), полисахариди (скроб и целулоза). Амино-киселине. Протеини. Витамини. Демонстрациони огледи: сапонификација масти – сапуни. Лабораторијска вежба VII: испитивање растворљивост масти и уља, и угљених хидрата у води; доказивање скроба; денатурација протеина.
	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	Загађивачи, загађујуће супстанце и последице загађивања. Рециклажа. Зелена хемија.

Кључни појмови садржаја: метали, неметали, оксиди, киселине, хидроксиди, соли, угљоводоници, адисија, супституција, полимери, алкохоли, карбоксилне киселине, естри, масти и уља, угљени хидрати, протеини, загађујуће супстанце, рециклажа, зелена хемија.

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Разред Осми

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; – анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; – образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; – повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима; – упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним; – разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима; – користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе; – класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; – процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; – црта електричне шеме правилно користећи симболе; – користи софтвере за симулацију рада електричних кола; – састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса; – објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; – анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије; – разликује елементе кућне електричне инсталације; – повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; – користи мултиметар; – анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; – класификује електронске компоненте на основу намене; – аргументује значај рециклаже електронских компоненти; – самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; – креира документацију, развије и представи бизнис план производа; – састави производ према осмишљеном решењу; – састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом; – представи решење готовог производа/модела; – процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику. Електрична инсталација-опасност и мере заштите. Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедна енергије и енергетска ефикасност. Професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике.
	САОБРАЋАЈ	Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике. Хибридна возила. Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима. Основи телекомуникација.
	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Основне компоненте ИКТ уређаја. Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ. Основни симболи у електротехници. Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола. Израда и управљање електромеханичким моделом.
	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	Електроенергетски систем. Производња, трансформација и пренос електричне енергије. Обновљиви извори електричне енергије. Електроинсталациони материјал и прибор. Кућне електричне инсталације. Састављање електричних кола. Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром. Електричне машине. Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству. Основни електронике. Рециклажа електронских компоненти.
	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	Моделовање електричних машина и уређаја. Огледи са електропанелима. Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара. Израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета. Рад на пројекту: – израда производа/модела; – управљање моделом; – представљање производа/модела.

Кључни појмови садржаја: електротехника, електроника, мехатроника, роботика, предузимљивост и иницијатива.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Разред Осми

Годишњи фонд часова 34 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
---	-------------	----------

– унесе и мења податке у табели; – разликује типове података у ћелијама табеле; – сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; – користи формуле за израчунавање статистика; – представи визуелно податке на одговарајући начин; – примени основне функције форматирања табеле, сачува је у пдф формату и одштампа; – приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа; – разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета; – разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце; – разуме везу између ризика на интернету и кршења права; – објасни појам „отворени подаци“; – успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци; – унесе серију (низ) података; – изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...); – графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма); – унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их; – изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање, ...); – изврши анализе које укључују статистике по групама; – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка; – сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка; – самовреднује своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.	ИКТ	Радно окружење програма за табеларне прорачуне. Креирање радне табеле и унос података (нумерички, текстуални, датум, време...). Формуле и функције. Примена формула за израчунавање статистика. Сортирање и филтрирање података. Груписање података и израчунавање статистика по групама. Визуелизација података – израда графикона. Форматирање табеле (вредности и ћелија) и припрема за штампу. Рачунарство у облаку – дељене табеле (нивои приступа, измене и коментари).
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Заштита личних података. Права детета у дигиталном добу Отворени подаци.
	РАЧУНАРСТВО	Програмски језици и окружења погодни за анализу и обраду података (Јупутер, Оставе, R, ...). Унос података у једнодимензионе низове. Једноставне анализе низова података помоћу библиотечких функција (сабирање, просек, минимум, максимум, сортирање, филтрирање). Графичко представљање низова података. Унос и представљање табеларно записаних података. Анализе табеларно записаних података (нпр. просек сваке колоне, минимум сваке врсте, ...). Обраде табеларно записаних података (сортирање, филтрирање, ...). Груписање података и одређивање статистика за сваку групу.
	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	Онлајн упитник (креирање – типови питања, дељење – нивои приступа и безбедност). Онлајн упитник (прикупљање и обрада података, визуелизација). Отворени подаци. Инфографик. Управљање дигиталним уређајима (програмирање уређаја). Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.

Кључни појмови садржаја: анализа података, табеларни прорачуни, статистика, визуелизација података, дељене табеле, лични подаци, отворени подаци, инфографик

Назив предмета **ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ**

Циљ **Циљ** учења предмета *Физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Разред **Осми**

Годишњи фонд часова **102 часа**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА
– одабере и примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у вежбању; – користи научене вежбе у спорту, рекреацији и другим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања са референтним вредностима; – примени усвојене технике кретања у игри, спорту и другим различитим ситуацијама; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје физичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој физичких способности;	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.

– изведе елементе усвојених тимских и спортских игара; – примени основна правила тимских и спортских игара; – користи усвојене елементе технике у спортским играма; – примени основне тактичке елементе; – учествује на унутар одељенским такмичењима; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе вежбе и саставе уз музичку пратњу; – плива техником краула и леђног краула и прсном техником; – преплива најмање 50m; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње; – вреднује утицај примењених вежби на организам – одреди ниво сопствене дневне физичке активности; – користи вежбе ради побољшања својих физичких способности; – предвиди елиминисање последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – процени вредност различитих спортова без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – планира дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – разликује здраве од нездравих облика исхране – правилно користи додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – анализира штетне последице конзумирања дувана, алкохола, штетних енергетских напитака и психоактивних супстанци.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	Истрајно трчање Спринтерско трчање. Штафетно трчање Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис (леђна техника). Бацање „вортекс-а“. Четворобој
		Спортска гимнастика	Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратило Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби
		Тимске и спортске игре	Фудбал: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила Рукомет: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила. Кошарка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила. Одбојка: Елементи технике и тактике. Игра уз примену правила. Активност по избору
		Плес и ритмика	Вежбе са вијачом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Енглески валцер.
		Пливање и Ватерполо	Пливање Техника крауле, леђног краула и прсног пливања. Одржавање на води на разне начине и самопомоћ. Роњење у дужину 10–15m. Скокови на ноге и главу. Мешовито пливање. Игре у води. Помоћ другима у води Ватерполо Пливање са лоптом. Хватање и додавање. Основни елементи тактике и игра.
		Полигони	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима. Полигон са препрекама
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Физичко вежбање и спорт	Подела моторичких способности. Функција срчано-дисајног система. Основна правила и тактика спортских игара. Понашање на такмичењима и спортским манифестацијама. Чување и одржавање простора, справа и реквизита који се користе у вежбању. Превенција насиља у физичком васпитању и спорту. Решавање спорних ситуација. Коришћење писаних и електронских извора информација из области физичког васпитања и спорта. Вежбање у функцији снажајења у ванредним ситуацијама. Значај и улога физичког вежбања за професионална занимања у спорту, образовању, здравству, војсци, полицији и другим занимањима. Структура физичке културе (физичко васпитање, спорт и рекреација).

		Здравствено васпитање	Утицај различитих вежбања на кардио-респираторни систем, скелетно-мишићни и организам уопште. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај правилне исхране. Енергетски напизи и њихова штетност. Прва помоћ након површинских повреда, угањућа у прелома. Значај вежбања у природи. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола и психоактивних супстанци Правилно конзумирање додатака исхрани. Мере заштите репродуктивног здравља у процесу вежбања
--	--	----------------------------------	---

10.2.Изборни програми у осмом разреду

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

Разред Осми

Годишњи фонд часова 34 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава; – образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права; – наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; – покаже интересовање за упознавање различитих култура; – наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; – разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе; – уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продукцима културе на који начин се преносе родни образци; – указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота; – дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу; – наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; – препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве; – наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; – наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији; – образложи значај слободе медија за развој демократије; – у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; – препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање; – проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује; – препозна пример злоупотребе деце у медијима; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, учествује у избору садржаја и начина рада.	ЉУДСКА ПРАВА Заједница припадника различитих културних група	Припадност држави и нацији Патриотизам – осећај љубави и поноса према домовини и свим њеним припадницима. Начини изражавања патриотизма. Обесправљивање и угрожавање слободе људи. Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам. Заједница различитих културних група Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности. Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота. Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Родна (не)равноправност	Пол и род Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), наспрот разликама које друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена). Преношење родних образаца. Стереотипи и предрасуде о роду. Родна перспектива Укључивање родне перспективе приликом доношења одлука важних за једну заједницу (образовање, здравље, породица, запошљавање, спорт...). Родна равноправност Родна равноправност и једнаке могућности за све ради развоја друштва. Препреке родној равноправности. Одговорност државе, организација цивилног друштва и појединца у постизању родне равноправности. Привремене позитивне мере за постизање родне равноправности (квоте уписа на факултет, субвенције за запошљавање...). Родно засновано насиље Родне разлике као основа неравнотеже моћи. Злоупотреба моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Медији	Медији Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...). Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Вредности грађанског друштва	Снимање кратког филма о вредностима грађанског друштва Избор теме и формулисање идеје. Писање сценарија. Подела задатака. Снимање. Монтажа. Презентација. Евалуација.

Православни катихизис

Католички вјеронаук

Грkokатоличка верска настава

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – немачки језик

Циљ Циљ учења Другог страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Разред **Осми**

Годишњи фонд часова **68**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздравља и отпоздравља, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту уобичајене молбе и захтеве; – честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл.).
	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава, места, из искуственог света и фикционалног спектра.
	ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).
	ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.
	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сличних наставних и ваннаставних активности), с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.
	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.
	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.

– опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; – разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење; – разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; – размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.	ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.
	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.
	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова, у којима се говори о томе шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/недопадање; усмено и писано изражавање допадања/недопадања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези с количином, димензијама и ценама, усмено и писано.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<i>Hallo Sarah, wie geht es dir? Guten Tag, Frau Bauer, wie geht es Ihnen? Danke, (mir geht es) sehr gut/prima/ nicht schlecht. Leider schlecht. Es geht. Ich freue mich. Freut mich! Es war schön. Ich hoffe, dich wiederzusehen. Bis bald! Bis dann! Ist Marion dein Vor- oder Nachname? – Mein Vorname. Und wie ist dein Nachname? – Krugel. Vesna, woher kommst du? – Ich bin in Deutschland geboren, aber meine Eltern kommen aus Serbien. Sie sind vor 20 Jahren nach Deutschland gekommen./ Sie leben seit 20 Jahren hier in Bamberg. Das ist meine Oma Maria. – Ist sie deine Oma mütterlicherseits oder väterlicherseits? – Sie ist die Mutter von meinem Vater. Meine Großeltern väterlicherseits sind gestorben, als ich 10 Jahre alt war. Meine Großeltern mütterlicherseits leben nicht mehr. Das sind meine Schulfreunde Maja und Philip. Wir trainieren jeden Tag/ zweimal pro Woche/ montags und freitags zusammen Judo im Sportverein „Spartak“. Maja und ich sind auch Mitglieder der Drama AG. – Bist auch in einem Verein/ in einer AG? Treibst du Sport? Spielst du ein Instrument? Das ist Herr Baumgartner, mein neuer Nachbar. Er ist Ingenieur und arbeitet bei Bosch. Er kommt aus Stuttgart. Jetzt wohnt er aber in Serbien. Er ist geschieden und hat zwei Kinder. Als Programierer entwickelt er Programme in seiner Firma.</i> Личне заменице Упитне речи (wer, woher, wo, wohin, wie...). Одређени и неодређени члан. Прилози за време, место и начин Правилно и неправилно поређење придева и прилога (gern, gut, viel) Садашње и прошло време (перфект и претерит помоћних и модалних глагола). (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе. Особености градова и области у земљама немачког говорног подручја.

ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	Wie sieht er/sie aus? – Er ist groß und schlank, seine Haare sind blond und glatt. Sie ist etwas kleiner als er. Sie hat lange, lockige Haare und ist sehr hübsch. Wie ist er? – Fleißig, zuverlässig, ordentlich, humorvoll und hilfsbereit. Sie ist eine gute Schauspielerin, wie geboren für die Bühne. Fast food ist ungesund. Pommes sind zu fett und zu salzig. Warum isst du sie dann? Dein Zimmer ist aber schön gemütlich. Es ist groß und hell, modern eingerichtet. Das Sofa ist sehr bequem. Am besten gefällt mir der Balkon und der Blick von hier oben. Das Fenster ist gebrochen! Das Wetter ist aber wunderschön/ furchtbar. Der Film ist ziemlich/ sehr/ total langweilig, das habe ich nicht erwartet. Meine Stadt ist klein, sie liegt am See und ist von Bergen umgeben. Alles ist niedlich und es ist schön, hier zu leben. Serbien befindet sich an der Kreuzung von Zentral- und Südosteuropa. Belgrad und Novi Sad liegen an der Donau. Deutschland besteht aus 16 Bundesländern, Österreich aus neun und die Schweiz aus 26 Kantonen. Was sind die Wahrzeichen von Belgrad? Was muss man in Belgrad besichtigen? Именице. Личне заменице Упитне речи (wer, woher, wo, wohin, wie, welcher, welche, welches, was für ein...). Одређени и неодређени члан – употреба. Прилози за време, место и начин и појачавање особина (ganz, ziemlich, total, furchtbar, schrecklich...) Правилно и неправилно поређење придева и прилога (gern, gut, viel) Придевска промена са чланом. Садашње и прошло време (перфект и претерит). (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља немачког говорног подручја (знаменитости, географске карактеристике и сл.)
ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	Um wieviel Uhr treffen wir uns heute vor dem Kino? Um halb acht oder? Kommst du mit? Nehmen Sie/ Nimm den Bus Nummer 78 um Viertel nach sieben. Er fährt direkt zum Kino. Dann sehen wir uns, bis dann. Ich ziehe nach Deutschland um, deshalb lade ich dich zu meiner Abschiedsparty ein. Sag bitte Bescheid, wenn du nicht kommen kannst. Danke für die Einladung. Leider kann ich nicht kommen, denn ich bin am Samstag bei meinen Großeltern. Sie feiern ihren Hochzeitstag. Danke für die Einladung, ich komme gerne. Wir gehen morgen ins Konzert. Hast du Lust mitzukommen?/ Hast du Lust auf das Konzert? – Natürlich. Super Idee. Ich bin nicht daran interessiert. Du bist dick geworden. Du solltest deine Ernährung umstellen und dich mehr bewegen. Vielleicht solltest du nach 18 Uhr nichts essen. Vergiss alle Süßigkeiten! Iss mehr Obst und Gemüse! Sollte за давање савета Модални и помоћни глаголи за изражавање предлога (möcht-, können/ könnt-, wollen, dürfen/dürft-, würd-) Заповедни начин Прилози (deshalb, darum, deswegen) Везници за изражавање узрока (weil, da, denn) (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.
ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Kannst du/Könntest du etwas langsamer/leiser sprechen? Könnten Sie das Radio ausmachen, ich kann mich nicht konzentrieren. Ich bitte dich um Hilfe. Ich bitte dich mir zu helfen. Lass mich in Ruhe! Lass mich ausreden! Der Lehrer teilte mit, dass der Unterricht morgen wegen seiner Krankheit ausfällt. Entschuldigung! Verzeihung! Entschuldige für Verspätung! Tut mir leid, aber ich habe den Bus verpasst. Ich gratuliere zum Jubiläum. Alles Gute! Herzlichen Glückwunsch! Danke schön. Ich bedanke mich für die Geschenke. Модални глаголи и глагол lassen за изражавање молбе и захтева (облици индикатива и конјуктива) (Интер)културни садржаји: правила учтивог комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.

РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	<i>Ergänze die Sätze! Antwortet auf die Fragen! Ordne die Texte den Fotos zu. Die Flaschen gehören in diesen Container. Diese Tabletten solltest du dreimal täglich einnehmen. Füllen Sie dieses Formular aus. Du solltest weniger Süßigkeiten essen und viel Wasser trinken.</i> <i>Wenn es stark regnet, musst du alle Fenster zumachen.</i> Реалне кондиционалне реченице Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	<i>Wie lange brauchst du bis zur Schule? Ich brauche eine halbe Stunde zu Fuß. Aber wenn ich mit dem Bus fahre, (dann) brauche nur 10 Minuten.</i> <i>Die Schüler in Indien tragen Uniformen wie die Schüler in England, nicht wahr?</i> <i>Wenn du dich nicht regelmäßig bewegst, kannst du nicht gesund bleiben.</i> <i>Mein Vater geht montags ins Schwimmbad und freitags ins Fitnessstudio.</i> <i>Ich komme in 10 Minuten, bitte warte auf mich.</i> <i>Wir leben seit 5 Jahren in dieser Wohnung.</i> <i>Er fährt für drei Wochen nach Berlin.</i> Презент за изражавање сталних и уобичајених радњи Везници (<i>wenn, während</i>) Предлози за изражавање времена (<i>in, an, um, seit, für</i>). (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем друштвеном окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	<i>Es war nett von dir, dass du auf meinen Hund aufgepasst hast, während ich beim Arzt war.</i> <i>Wo hast du gewohnt, als du Kind warst?</i> <i>Hast du dieses Buch schon gelesen? – Ja, vor 3 Jahren.</i> <i>Nach 8 Jahren hat er aufgehört Basketball zu trainieren.</i> <i>Wie hast du deine Ferien verbracht? – Zuerst bin ich mit meinen Eltern ans Meer gefahren und danach habe ich eine Sprachreise nach London gemacht. Es war super.</i> <i>Der Erste Weltkrieg ist 1914 ausgebrochen und hat vier Jahre gedauert.</i> <i>Mileva Maric war mit Albert Einstein verheiratet. Sie hat ihm viel bei der Forschung geholfen und zu seinem Erfolg beigetragen.</i> Перфект и претерит правилних и неправилних глагола Везници <i>wenn, als, während, bis</i>. (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	<i>Ich gehe morgen zum Zahnarzt, denn ich habe heftige Zahnschmerzen.</i> <i>Unsere Tante Maria kommt in zwei Stunden zu uns.</i> <i>Nach dem Studium wirst du bestimmt bei deinem Vater in der Firma arbeiten.</i> <i>Ich vermute, dass er im Ausland studieren wird.</i> <i>Ich glaube, der Regen hört bald auf. Ich hoffe, dass der Regen bald aufhört.</i> <i>Was hast du am Sonntagnachmittag vor? – Nichts, ich möchte mich ein bisschen erholen.</i> <i>Was wirst du Hans in Belgrad zeigen, wenn er zu Besuch kommt?</i> Презент и футур Везници (<i>wenn, sobald</i>). (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.
ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<i>Wie fühlst du dich? Mein Bauch tut weh und ich habe Fieber. – Du musst zum Arzt gehen. Gute Besserung</i> <i>Ich fühle mich ziemlich einsam, seitdem wir hierher umgezogen sind.</i> <i>Warum ärgert er sich über seine Kinder? Vielleicht haben sie schlechte Noten, oder?</i> <i>Ich bin von unserem Spiel enttäuscht. Das war nicht unser glücklicher Tag.</i> <i>Er hat sich so gefreut, als er dieses Stipendium bekommen hat.</i> <i>Wofür interessiert sich deine Schwester? Sie ist interessiert an Mode. Sie kauft ständig Klamotten und Modemagazine.</i> <i>Unser Sportlehrer war sehr stolz auf uns, als wir die Medaille gewonnen haben.</i> <i>Warum hast du das nicht aufgegessen? – Ich habe keinen Hunger, ich bin satt.</i> Глаголи са предложним објектом. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	<i>Können/Könnten Sie mir sagen, wie ich zum Stadion komme?</i> <i>Entschuldigung, wo ist die nächste Bushaltestelle? – Gehen Sie nur geradeaus und dann die zweite Straße links.</i> <i>Was ist dieses weiße Gebäude gegenüber dem Rathaus?</i> <i>Wir sind an der Donau vorbeigefahren.</i> <i>Mein Haus ist nicht weit weg von der Bushaltestelle (entfernt).</i> <i>Wo ist der Fahrkartenautomat? – Da drüben.</i> <i>Das Wetter ist schön, geh raus und verbringe nicht die ganze Zeit drinnen vor dem Computer.</i> <i>Kommt er aus Süddeutschland? – Ja, sein Ort ist liegt im Südwesten. Er liegt an einem wunderschönen See.</i> Предлози за изражавање положаја и просторних односа Прилози за изражавање просторних односа Компаратив и суперлатив придева Заповедни начин. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; идиоматска/метафоричка употреба предлошких израза.

ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	<i>Der Schulleiter hat Handyverbot eingeführt. Wir müssen unsere Handys vor dem Unterricht ausschalten und auf dem Tisch liegen lassen. Wie sind die Regeln an deiner Schule?</i> <i>Du darfst diese Grünfläche nicht betreten. Das ist nicht gestattet. An Regeln muss man sich halten.</i> <i>Meine Eltern haben mir verboten, ins Konzert zu gehen, weil ich morgen einen Mathetest schreibe.</i> <i>In Deutschland wird der Müll getrennt und das muss du berücksichtigen, solange du in Deutschland lebst.</i> <i>Rauchen verboten. Tiere füttern ist nicht erlaubt! Eintritt gesperrt! Lass mich schlafen! Lass uns in Ruhe!</i> Заповедни начин Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе Lassen + инфинитив. (Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	<i>Gehört das Auto Marions Vater? Gehört das Auto dem Vater von Marion?</i> <i>Das ist meine Sonnenbrille.</i> <i>Er ist der Onkel meines besten Freundes/ von meinem besten Freund. Ist das dein Fahrrad? – Ja, (es ist) meins. Du kannst es haben und fahren.</i> <i>Der Pulli gefällt mir sehr, ich muss ihn haben.</i> <i>Mir passt die Größe dieser Bluse nicht. Wie ist der Name des Autors?</i> <i>Wessen Hund ist das? Das ist der Hund meiner Freundin Martha/ Marthas Hund.</i> Саксонски генитив са именицом у једнини и множини Присвојни детерминативи Генитив Питања са Wessen? (Интер)културни садржаји: однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	<i>Was ist deine Lieblingsfreizeitbeschäftigung? – Skaten.</i> <i>Mir gefällt dieser Film sehr. Er ist einfach Spitze. Die Schauspieler waren total gut.</i> <i>Ich finde Schwimmen sehr gesund.</i> <i>Er mag Skilaufen, darüber hat er sich immer gefreut.</i> <i>Ich liebe Tiere.</i> <i>Basteln macht mir Spaß.</i> <i>Sie genießt, wenn sie ihren Morgenkaffee auf der Terrasse trinkt. Meine Schwester mag lieber Cola als Fanta. Was magst du lieber? Was bevorzugst du? Hörbücher oder gedruckte Bücher?</i> Придевска промена Питања са Wie? Welcher, welche, welches? Was für ein? (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	<i>Ich denke/miene/glaube/vermute, dass Fast Food der Gesundheit schaden kann. Ich finde, Fast Food kann auch schmecken.</i> <i>Ich teile auch deine Meinung. Meiner Meinung/Ansicht nach haben die Deutschen das beste Brot.</i> <i>Ich finde ihren Rock zu kurz. Findest du auch?</i> <i>Wer gewinnt das Spiel, was denkst du?</i> <i>Ich finde das Kleid nicht so schön, obwohl es so teuer ist.</i> <i>Er sagt, dass ihm der neue Mathelehrer gut gefällt. Nur weiß er noch nicht, ob er streng ist.</i> Везници dass, w?, ob, obwohl (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	<i>Wie viele Einwohner hat Belgrad? Etwa 1.7 Millionen.</i> <i>Der Rhein ist mehr als 1200m lang.</i> <i>Wie hoch ist das höchste Gebäude der Welt? – 829 Meter, das ist ein Wolkenkratzer in Dubai.</i> <i>Wie groß bist du? – 1,87.</i> <i>Er wohnt im fünften Stock.</i> <i>Wie weit ist Novi Sad von Belgrad entfernt? – Ich denke, 80km.</i> <i>Wieviel wiegt ein Elephant? – Keine Ahnung.</i> <i>Wie groß ist deine Wohnung? – Die Fläche beträgt 76 Quadratmeter.</i> <i>Was brauchst du für diesen Kuchen? – 250 Gramm Mehl, 10 Eier, eine Tafel Schokolade.</i> Основни бројеви преко 1000 Мерне јединице (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура; метрички и неметрички систем мерних јединица.

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

A tantárgy neve	MAGYAR NYELV A NEMZETI KULTÚRA ELEMIEVEL, ANYANYELVÁPOLÁS
Cél	A magyar nyelv oktatásának és tanulásának célja , hogy a tanuló ápolja vagy idegen nyelvként tanulja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban. Ismerje meg, értékelje és becsülje a magyar nemzeti értékeket és hagyományokat, elfogadja a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; fejlessze a kulcskompetenciákat.
Osztály	Nyolcadik
Évi óraszám	72 óra

KIMENET A tematikai egység/terület feldolgozását követően a diák képes lesz a következőkre:	TERÜLET/TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
– Az előző évfolyamokon tanult irodalmi fogalmakat összefüggésbe hozza az új tananyaggal, és mindezt felhasználja az irodalmi mű elemzése során. – Megkülönbözteti az irodalmi műfajokat. – Bemutatja a műfajok jellemző tulajdonságait. – Meghatározza a mű témáját, szereplőit, röviden elmondja a cselekményt. – Felismeri az epikai, drámai és lírai szövegek beszélőjét. – Megkülönbözteti az E/1 és az E/3 személyű narrátort. – Kérdések és kulcsszavak alapján összefoglalja a szöveg lényeges információit. – Megállapítja a cselekmény helyét és idejét. – Meghatározza és példákkal illusztrálja a mű témáját, a főszereplőt, a mellékszereplőket stb. – Érti és megnevezi a szereplők közötti viszonyokat. – Felismeri a mű alaphelyzetét, a kibontakozást, a feszültséget, a csattanót. – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: líra, elégia, eposz, óda. – Megnevezi és alkalmazza a leírás formáit: a személyleírást, a tárgy-leírást, a tájleírást. – Felismeri és értelmezi az egyszerű szövegek konfliktushelyzeteit, röviden jellemzi a hősöket és kifejtí a véleményét velük kapcsolatban. – Többszöri olvasás után megérti az egyszerű és/vagy összetettebb szövegeket. – Hangosan, megfelelő tempóban olvas és reprodukál rövidebb és/vagy hosszabb szövegeket, ügyelve a helyes artikulációra, hangsúlyra, hanglejtésre, valamint a mondatformálásra. – Megérti a humor szerepét az irodalmi művekben. – Megfogalmazza a szöveghez kapcsolódó egyéni élményeit, és meg is indokolja. Összehasonlítja saját és a társa olvasmányélményeit. – (Tanári segítséggel) előad irodalmi művek részleteit, dialógusait. – Röviden megindokolja, miért ajánl egy-egy irodalmi művet olvasásra. – Felismeri az azonos motívumokat a magyar és a szerb irodalmi művekben.	IRODALMI ISMERETEK	LÍRA Feldolgozásra szánt szövegek 1. Juhász Gyula: <i>Milyen volt...</i> 2. Tolnai Ottó: <i>Nam hangzott hasonló édes hang</i> 3. Radnóti Miklós: <i>Tétova óda</i> 4. Ady Endre: <i>A Tűz csiholója</i> 5. Arany János: <i>Toldi</i> (részlet) 6. József Attila: <i>Tél</i> 7. Kosztolányi Dezső: <i>Negyven pillanatkép</i> (részletek a ciklusból) 8. Áprily Lajos: <i>Március</i> 9. Petőfi Sándor: <i>Föltámadott a tenger</i> 10. József Attila: <i>Születésnapomra</i> 11. Babits Mihály: <i>Vasárnapi impresszió, autón</i> Kiegészítő, választható szövegek Kortárs költők alkotásai. Néhány magyar költő rövid életrajza és délszláv kapcsolatainak feldolgozása Néhány magyar irodalmi szöveg szerb, illetve délszláv fordítása. Irodalmi alapfogalmak Műnemek: líra. Lírai műfajok: óda, eposz, elégia. A szöveg formája: az időmértékes verselés, a betűrim, az áthajlás. Műfaji ismeretek: a dal, a szabadvers. Stílusesszközök: pl. a megszemélyesítés, a költői jelző, a hiperbola, a fokozás, a metafora, a hasonlat, az ironia, a túlzás, az allegória, a szinesztézia. A lírai formanyelv jellemzői: a szimbolizmus kifejezőmódja, az impresszionista kifejezőmód EPIKA Feldolgozásra szánt szövegek – kötelező szövegek 1. Egy kortárs magyar szöveg feldolgozása 2. Egy világirodalmi szövegrészlet feldolgozása magyar nyelven 3. Móricz Zsigmond: <i>Hét krajcár</i> 4. Német István valamelyik riportja 5. Kontra Ferenc valamelyik novellája (részlet) 6. Terék Anna valamelyik drámarészlete 7. Egy esszé (pl. Harmath Károlytól) 8. Egy tanulmány (részlet) 9. Nagy Lajos: <i>Pesti gyermek egy napja</i> 10. Gelléri Andor Endre: <i>Egy fillér</i> Kiegészítő, ismeretterjesztő, választható szövegek 1. Déry Tibor valamelyik elbeszélése 2. Válogatás Örkény egyperces novellái közül 3. Szathmáry István: <i>A fá</i> Irodalmi alapfogalmak Műnemek: epika, dráma.

		Epikai műfajok: elbeszélés, novella, riport, esszé, tanulmány. A leírás (táj-, személy- és tárgyleírás). A komikum, az ironia, a groteszk. A jellemzés fajtái pl. párbeszédben, az önjellemzés. Az epikai művek szerkezeti egységei. DRÁMA ÉS FILM Népszokásokkal kapcsolatos dramatikus játékok (pl. lucázás, betlehemezés stb.) Választható filmek Egri csillagok, A kárókatona még nem jött vissza, Árvácska, Fehér Isten, Kincsem stb.
– Felismeri a magyar nemzeti jelképeket – Megismeri a magyar kultúra kiemelkedő személyiségeit (zeneszerzők, festők) – Megismeri a legfontosabb magyar művészeti értékeket. – Megismeri a legismertebb magyar filmművészeti alkotásokat. – Megismeri és összehasonlíttja a magyar és a szerb ünnepi népszokásokat. – Össze tudja vetni a kortárs magyar és szerb kultúra kiemelkedő egyéniségeinek tevékenységét.	A NEMZETI KULTÚRA ALAPJAI	Kötelező témák: A magyar nemzeti jelképek (a zászló, a címer, a himnusz) A magyar film Híres magyar zeneszerzők Híres magyar festők Kiegészítő, választható szövegek: Érdekességek a magyar történelemből Magyar történelmi hősök, amelyek jelen vannak a magyar irodalomban is (pl. Kinizsi Pál, Dobó István, Bethlen Gábor) A magyar konyha (néhány magyar ételkülönlegesség receptje) Népszokások (pl. húsvét, mindenszentek, karácsony stb.) Fejtörők, nyelvi játékok Kvízjáték Projektmunka: – a magyar és a szerb nemzeti jelképek összevetése – a magyar és a szerb filmek – zeneszerzők a magyar és a délszláv kultúrában (poszter, video-vagy hanganyag készítése), – rövid magyar és szerb művek vagy szövegrészek fordításának elemzése, összevetése az eredeti szöveggel, – ünnepek a magyar és a délszláv kultúrában, – híres ételek a magyar és a délszláv kultúrában (összehasonlítás), – magyar és szerb történelmi személyiségek (egy-egy történelmi kor-szakban) – Milyen középiskolában szeretnéd folytatni tanulmányaid? – Mi szeretnél lenni/Mivel szeretnél foglalkozni? – Mivel töltöm a szabadidőm? – A kedvenc filmem. – Hol voltunk kirándulni Szerbiában? – foglald össze az ott látottakat. – Képzeld el hogy idegenvezető vagy, mutasd be helyiséged nevezetességeit. – Hogyan hasznosíthatjuk újra a hulladékot?
– Megfelelően alkalmazza a kommunikációs modelleket a leggyakoribb beszédhelyzetekben. – Üzeneteket továbbít írásban vagy szóban. – Megérti a mindennapi eseményekről szóló beszélgetések témáját, megérti az okokat és a következményeket; kérdéseket tesz fel, válaszol, önállóan elmondja véleményét. – Elolvassa a rövidebb ismeretlen szövegeket, megérti mondanivalóját, ha a téma közel áll az érdeklődési köréhez, illetve ha mindennapi eseményekről szólnak. – Megérti a mindennapi témákkal foglalkozó műsorokat. – Rövid médiaszöveget alkot (hírt, interjút, riportot). – Bejelent valamilyen eseményt. – Nyelvtudásának megfelelően alkalmazza a szituatív kódváltást az elektronikus médiában. – Használja a megfelelő udvariassági formákat. – Bemutatja önmagát és a környezetében lévő embereket, elmesél történeteket, tolmácsolja saját kívánságait, bemutatja céljait. – Nyelvtudásának megfelelően megfogalmaz egy hírt. – Felismer alapvető nem verbális kódokat. – Részt vesz szerepjátékokban.	KOMMUNIKÁCIÓ	A beszédhelyzet összetevői A beszélő és hallgató szempontjai A tömegkommunikáció Az írott sajtó és az elektronikus média A tömegkommunikációs eszközök műfajai: a hír, a tudósítás, az interjú, a riport, a hirdetés. Nem verbális kódok a tömegkommunikációban. A felolvasás. Az írásjelek és a felolvasás. Szövegértés. Témakörök: Információadás, kérdések megfogalmazása, egyszerű hírek közlése. Filmbemutató bejelentése. Színházfeloldás bemutatójának bejelentése. Híres festők tárlatának bejelentése és rövid beszélgetés a szerzővel Fontos esemény beharangozása a sajtóban. Sporteseményről való tudósítás. Riport. Rövid útleírás. Hirdetés készítése egy kedvenc árucikkről. A kedvenc videojáték reklámozása vagy bemutatása. Hogyan készülünk fel egy interjúra? A hallás utáni szövegértés fejlesztése. Udvariassági formák az elektronikus médiában: köszönés, bemutatkozás, bemutatás, elköszönés, megköszönés, bocsánatkérés, értesítés, jókívánság kifejezése stb. Kapcsolatteremtési formák a tömegkommunikációban. Rövid tájékoztató szövegek létrehozása (napi hírek, helyszíni jelentések). A diákok anyanyelve hatására előállt interferencia jelenségek javítására irányuló képességek fejlesztése. Bizonyos információk lokalizálása a tömegkommunikációs eszközökben. Szerepjátékok: bemondó, riport, interjúkészítő.... Projekt munkák: – Hogyan kell elkészíteni a kedvenc ételreceptet? – A(z egészséges) táplálkozás és az egészséges életmód az életben.

		– A ház/lakás fenntartása, munkák megszervezése (mester hívása, nagytakarítás, mindennapi feladatok). – Egy családi összefüggésünk bemutatása. – Az öltözködés, a kiegészítők és a divat: mi a szép? – Egészség és a tinkor: a függőség veszélyei. – Oktatás: továbbtanulási lehetőségek, melyik szakma érdekel. – A környezetvédelem és én. – A környezetem: régiók jellemzői, nemzeti parkok. – Én és a sportesemények (Hogyan viselkedünk egy sporteseményen?) – Vásárlás – szaküzletben (sportbolt, könyvesbolt): kedvenc (internetes) vásárlóhelyem bemutatása, vásárlási szituáció. – Én és a közlekedés. Hogyan viselkedünk utazás közben? (vasút, repülő, autóbusz...) Gyalogosként a közlekedésben. – Kedvenc múzeumom, kiállításom bemutatása. – Kedvenc filmem/színielőadásom: történetmesélés – Az internet: jelen lenni a közösségi hálón. Előnyök és hátrányok. – Tudásszerzés a világhálón: Hogyan és mit keresek? – Általános emberi tulajdonságok, tanácsok. Milyen vagyok, ha...? – Érdekes történelmi események. – Mivel töltöm a szabadidőmet? – A kedvenc filmem.
– Alapszinten kontrasztív módon gondolkodik, összevet. – Érti és használja az előző osztályokban elsajátított nyelvtani szerkezeteket. – Használja az egyszerűbb összetett mondatokat. – Meg tudja fogalmazni a egyszerű mondat mibenlétét és fajtáit. – Felismeri az összetett mondatokat, ismeri felosztásukat. – Tudja mi az alárendelt összetett mondat, és fel tudja sorolni fajtáit. – Tudja mi a mellérendelő összetett mondat és ismeri felosztását. – Ismeri a többszörösen összetett mondat fogalmát – Össze tudja vetni a magyar és a szerb összetett mondatok jellemzőit. – Ismeri a mondatok szerkezeti felosztását. – Megfelelően használja a magyar szórendet, reflektál az anyanyelvén megjelenő különbségekre. – Megfelelően használja a mondatok közötti írásjeleket. – Nyelvtanilag helyes mondatokat alkalmaz, a kommunikációs szituációtól függően.	MONDATTAN	Az egyszerű mondat. Az összetett mondat A magyar és a szerb összetett mondatok felosztásának különbségei. Az alárendelő összetett mondat fogalma és a tagmondatok kapcsolódása egymáshoz: állítmányi, alanyi, tárgyi, határozói, jelzői. A mellérendelő összetett mondatok fogalma és fajtái: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető. Az alárendelő és mellérendelő összetett mondatok a magyarban és a szerbben (különbségek és hasonlóságok). A többszörösen összetett mondat a magyarban és a szerbben. A magyar és szerb szórend közötti hasonlóságok és különbségek. Szó szerkezeti különbségek a magyarban és a szerbben. A tagmondatok közötti és a mondatok végén levő írásjelek használata a magyarban és a szerbben.
– Felismeri és megnevezi a nyelvi jeleket. – Tagolni tudja a szöveget, elemeire bontani. – Megismerkedik a konnexitással a szöveget összekötő elemekkel. – Alkalmazni tudja a konnexitást rövid szövegek létrehozásakor. – Megismerkedik a szövegkohézió fogalmával.	ÁLTALÁNOS NYELVÉSZET	A nyelv mint jelrendszer. A szöveg fogalmának megállapítása. A szöveg tartalma és természet. A szöveg tagolása. A szövegkonnexitás fogalmának mint a szövegösszekötő elemek összességének a bemutatása. A szövegkohézió (globális és lineáris).
– Többszöri olvasás után megérti az egyszerű és/vagy összetettebb ismeretlen szövegeket. – Hangosan olvas és reprodukál rövidebb és/vagy hosszabb szövegeket – Önállóan összefoglalja a szöveg lényeges információit. – Képes a nem lineáris szövegek befogadására.	OLVASÁS ÉS SZÖVEGÉRTÉS	Ismeretlen szövegek helyes felolvasása. Szövegek hallgatása és megértése, a tanult témák keretében. A kifejező és a néma olvasás gyakorlása, az egyszerűbb ismeretlen szövegek megértése kifejező és néma olvasás után, szótárhasználattal. Az új szavak megértésére irányuló stratégiák alkalmazása. Az egyszerűbb átvitt értelmű szavak és szókapcsolatok megértésének gyakorlása. Ismeretlen elemek azonosítása új szövegekben, jelentésük tisztázása.
– Alkalmazza a helyesírási alapelveket. – Képes rövid szövegek alkotására (képeslap, meghívó, SMS stb.) – Alkalmazza az elválasztás szabályait. – 10–12 mondatos és/vagy hosszabb fogalmazásokat ír.	HELYESÍRÁS	Mondatok, szövegrészek leírása tollbamondás alapján. Az írásjelek használata. A tagmondatok közötti írásjelek begyakorlata. Egyéb írásjelek használatának tudatosítása: idézőjelek, kis- és nagykötejelek, gondolatjelek. A korábban megtanult szabályok begyakorlata: elválasztás, tulajdonnevek írása stb. A helyesírási szabályzat használata. A vessző helyes használata.
– Érti és használja a megtanulandó szavakat, szókincset. – Képes szómezőket alkotni. – Képes jelentésmezőket alkotni. – Szókincset kb.250–300 további új lexikai egységgel gazdagítja. – Tudatosodik benne a magyar és szerb frazémák használatának módja: az egyezések, hasonlóságok és különbségek	SZÓKÉSZLET	Szómezők alkotása az elsajátított képzési módok segítségével. Jelentésmezők kialakítása. Szótárhasználat – az ismeretlen szavak kikeresése. Azonos struktúrájú és jelentésű szólások, közmondások gyűjtése projekt-munka keretében.
– Felismeri a helytelen beszédjelenségeket. – Helyesen használja a viszonyragokat.	BESZÉDMŰVELÉS	Suksükölés és nákolás. Ráveztetni a diákokat hogy vegyék észre és javítsák a hibákat. Sok ilyen jellegű gyakorlatot kell megoldani. A viszonyragok helyes használatának gyakorlása.

Kulcsfogalmak: magyar mint környezetnyelv, szövegértés, szöveghallgatás, szövegalkotás, kultúra, írás, helyesírás, olvasás, frazeológia, mondat, film.

Назва предмету **РУСКИ ЯЗИК З ЕЛЕМЕНТАМИ НАЦИОНАЛНЕЙ**

КУЛТУРИ

Циль **Циль** настави и учения *русского языка з элементами национальной культуры* то поспцигнуц таки ступень розвою комунікативних schop-носцох школяра же би вон самостойно применявал schopности висловлюваня у стандартних и фахових комунікативних ситуаційох (у складзе зоз тематичнм минимумом и у писаней форми), пестовал націонални и культурни идентитет, етнічне самопочитиванє и упозна-ванє школярох зоз елементами традиції, культури и обичайох Руснацох.

Класа Осма

Рочни фонд годзинох 72 години

ИСХОДИ По законченной теми/обласци школяр годзен:	ОБЛАСЦ/ТЕМА	ЗМИСТИ
– у писні видвоїц и потолковац поетични слики – розумиц порученє діла – през кнїжовне діло здобуц нове искусство – одредзиц рядошлїд хронологийних збуваньох – обачовац повязану логичносц – препознавац окремносци и характеристики каждого писателя – мац прегляд рускей кнїжовносци през историю – препознавац руску народну и руску уметніцку кнїжовносц – зжато представиц живот и діло Руснацох од приселєня по нешка – препознац рижни файти писньох по мотивах и описаних чувствох – у виражованю думкох, окреме у писаней форми, хасновац рижни стилістични средства за подполнейше и прецизнейше сообщованє думкох	КНІЖОВНОСЦ	Школска лектира Поезия 1. Руска народна писня, <i>Кед голубица лєцела</i> 2. Тарас Шевченко, <i>Мнє шицко єдно</i> 3. Дюра Папгаргаї, <i>Руснак</i> 4. Микола М. Кочиш, <i>Смутку нашому не хоби причина</i> 5. Михал Ковач, <i>Нас беда вигнала</i> 6. Михал Ковач, <i>Я дуб червоточни</i> Проза 1. Гавриїл Костельник, <i>Цар над слунечніками</i> (виривок) 2. Дюра Папгаргаї, <i>Ровнячки соблазнї</i> (виривок) 3. Владимир Кочиш, <i>Облаки майстра Василя</i> 4. Юлиан Тамаш, <i>О ровніни</i> Зоз прешлосци Руснацох Присельованє до Бачки Приманє християнства Назва Руснак – Руснаци Повстаня Руснацох и других народох Ужгород; ужгородски замок Валал музей Обичаї Свадзба и питанки Обичаї пред свадзбу Обичаї после свадзби О 250 рокох Характеристики руского языка Домашня лектира: 1. Руски народни приповедки (школске виданє зборніка) – вибор; робота Володимира Гнатюка 2. На крижних драгох, Антология краткей прози – вибор Обробок вибраних и предложених прикладах з народней и уметніцкей творчосци на руским языку Обачованє постичней слики Одкриванє и толкованє нових значеньох порученьох, пренешеного искусства през кнїжовне діло Замерковйованє рядошлїду, логичносци хронології або окремносц поступка писателя Историйни прегляд кнїжовносци на руским языку Стилски фигури: поровнанє, метафора и епитет Характеристики социялней и родолубивей писні
– здобуте знанє з языка систематизовац и хасновац у рижних нових обставинох – правильно писац по руски зоз руску азбуку – правильно вигваряц гласи у руским языку – хасновац правилни акцент и правилну інтонацію – правильно хасновац знаки інтерпункції – правильно писац и у бешеди хасновац форми потенцияла и императива – правильно хасновац и писац форми одрекаючих и неопредзених заменовнікох – правильно хасновац меновніки сингулария и плуралия тантум – правильно писац одрекаюче словко не зоз дієсловами – препознац файти словох и правильно их хасновац	ЯЗИК ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС	Систематизованє здобутих знаньох, schopносцох и навикнуцох з подруча языка и правописа Правилне вигваряне гласох у руским языку Правилне хаснованє писма руского языка и знакох інтерпункції Правилне хаснованє формох императива и потенцияла и правилне писанє словох у тих формох Одрекаюци и неопредзени заменовніки Меновніки сингулария и плуралия тантум Писанє одрекаючого словка не зоз дієсловами Препознаванє файтох словох на основним уровню

– преприповедац пречитану приповедку – на интересантни способ виприповедац своєю власне дожице – детально описац особи и предмети – знац вещей значеня єдного слова – знац вещей слова зоз истим або подобним значеньом – хасновац деминутиви и аугментативи у рижних ситуаційох – препознац рижни форми новинарського висловйованя – хасновац словніки за прекладане – розумиц меней познати слова зоз контексту – хасновац опитне, розповедне и викричне висловйоване з помоцу словох и з помоцу інтонацій виреченя	ЯЗИЧНА КУЛТУРА	Систематизоване усного и писаного висловйованя Овладоване з елементами приповеданя, преприповедованя и опи-сованя Богацене активного словніка, розумене цо векшого обсягу значеня словох, виразох, тематични групи словох, значеня словох у контек-сту и значене словох локалней беседи Упознаване, привитоване, витане, молба и інформація Хасноване опитней, розповедней и викричней варианты висловйова-ня зоз словами и інтонацією Систематизовац знаня и повториц синоніми, гомоніми, антоніми, деминутиви и аугментативи Форми новинарського висловйованя усвоїц на уровню препознаваня; характеристики дац інформативно за: вистку, репортажу, писмо, інтервю, здогаднік и звит Вежбац прекладане з помоцу словніка з руского на сербски язык и противно
– бешедовац о живоце Руснацох у прешлосци – бешедовац о творчосци Руснацох у прешлосци и нешка – себе створиц слику, амбиент у яким жили нашо предки – упознац и похопиц сучасну творчосц: музику, малярство, литературу – ше упознац зоз сучасним видаваньом кніжкох, часописох и новинох – шпивац руски народни и уметнічки шпиванки – танцовац руски танци – брац учасц у активностях културно-уметніцких дружтвох на рижних польох – писац конферанси за дзецински представи и манифестації – читац виразно и вжац улогу водителя або глумца на дзе-цинскей забави або приредби – особом другой народносци презентовац руске народне облечиво – презентовац випатрунок руского обисца – розумиц живот Руснацох пред приселеньом – розумиц потребу за повстанями и селеньом на юг – розумиц примане християнства и опредзельоване за нешкайшу виру – ценїц и почитовац стари руски свадзебни обичаї – ценїц и почитовац свой язык и культуру	ЕЛЕМЕНТИ НАЦІОНАЛНЕЙ КУЛТУРИ	Історийни прегляд живота и творчосци Руснацох од присельованя по нешка Нашива музичней вистави, музичней манифестації, редакції РТВ, видавательней хижки або дакей вистави Стретнуце и розгварка зоз писателями, малярами, музичарами и другима творителями Упознаване зоз школярами зоз других школах и других местох Сотрудніцтво зоз културно-уметніцким дружтвами и учасц у їх програмах Научиц танцовац и шпивац вещей руски шпиванки и танци, научиц плесц варгочи и вязац баршонь, фитюлу и хусточку Научиц як ше облека руске народне облечиво Упознац ше зоз свадзєбнима обичаями яки ше одвивали пред свадз-бу, под час свадзби и после свадзби

УКРАЇНСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦІОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

Назва предмета	УКРАЇНСЬКА МОВА З ЕЛЕМЕНТАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛТУРИ
Мета	Метою навчання <i>української мови з елементами національної культури</i> є досягти учнями такого ступеню комунікативних здібностей, на якому вони зможуть самостійно вживати засвоєні навички розмовного мовлення в стандартних та професійних комунікативних си-туаціях (залежно від тематичного мінімуму та в письмовій формі), плекати національну та культурну ідентичність, етнічну самоповагу та ознайомити учнів з елементами традиції, культури, звичаїв українського народу, підкреслюючи особливі риси української громади в Сербії.
Клас	восьмий
Річна кількість годин	72 години

НАВЧАЛЬНІ ДОСЯГНЕННЯ Після закінчення класу учень:	ОБЛАСТЬ/ТЕМА	ЗМІСТ
---	--------------	-------

– може визначити рід художнього твору; – аналізує композицію ліричного вірша (строфа, рядок); – відрізняє жанрові особливості народної творчості від особливостей художньої літератури; – відрізняє народну притчу, байку, баладу, легенду; – відрізняє реалістичну прозу від міфопоетичної прози; – розрізняє види художнього стилю мовлення; – визначає основний настрій інтерпретації вірша, оповідання або драми (гумористична, весела, сумна тощо); – визначає тему, місце та час відбування події; – послідовність подій; – характеризує образи героїв, наводячи приклади з тексту/внутрішні та зовнішні риси; – наводить приклади вірувань, звичаїв, способу життя та подій в минулому, що описані в літературних творах; – аналізує елементи драматичного твору (дія, сцени, зображення подій, персонажі); – правильно переписує короткий текст за заданим завданням (зі зміною роду, числа, часу, складів ...); – розрізняє речення за метою висловлювання – визначає підмет і присудок в реченні і розпізнає їх на простих прикладах – складе та напише привітання та листівку, повідомлення електронною поштою та СМС; – виконує українські народні та популярні дитячі пісні, відповідно до віку; – шанує свою рідну мову та мови інших народів; – розрізняє подібність мовних явищ між українською та сербською мовами; – відрізняє літературну мову від діалекту; – розрізняє поділ приголосних на тверді та м'які; – розрізняє змінні частини мови; – розрізняє відмінки і відмінкові форми у співвідношенні з сербською мовою; – визначає категорії роду та числа змінних частин мови; – правильно вживає зворотні дієслова; – правильно вживає дієслова руху; – правильно застосовує правописні норми у написанні "вибраних слів" (типові приклади); – правильно застосовує правописні норми у написанні великої літери; – правильно застосовує правописні норми у пунктуації; – використовує „Правила українського правопису” – та інші довідники з українського правопису; – правильно вимовляє голосний <i>и</i> та приголосний <i>г</i>; дієслівні закінчення <i>–ся, –ться</i> – правильно вимовляє ненаголошені голосні звуки; – в розмові дотримується норм літературної мови; – виразно читає вголос літературні та нелітературні твори; – використовує різні форми оповіді: опис (портрет, інтер'єр, зовнішній вигляд, природні явища), розповідь від 1-ї та 3-ї особи, діалог; – уміє ввічливо подякувати, привітати з святом, висловити побажання чи прохання, попросити про допомогу, уважно вислухати співрозмовника; – виділяє частини твору (назву твору, уривки); – складає усний або письмовий твір про свої враження від літературного твору, на теми з повсякденного життя та світу уяви; – переказує прочитаний твір за вибором, розповідає подію з власного досвіду або подію з повсякденного життя; – використовує словник, збагачуючи свій словниковий запас (паралелі з сербською мовою та при перекладах); – читає короткий простий текст з розумінням; – декламує народні обрядові вірші, пов'язані з святами або порами року; – бере участь у дитячих іграх, які відповідають його віку; – розрізняє характерні особливості українських народних костюмів; – святкує свята (і порівнює їх з сербськими);	ЛІТЕРАТУРА	ЛІРИКА Літературні терміни та поняття Поет і вірш. Строфа і рядок у ліричному вірші. Жанри авторської та народної лірики: описовий (deskriptivний); календарно-обрядовий, героїчний і жартівливий епос. ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА Леся Українка: <i>Давня весна; Давня казка;</i> Андрій Малишко: <i>Пісня про рушник; Чому, сказати, й сам не знаю</i> Ігор Калинець: <i>Криничка, Дим, Три казки, Музика</i> Тарас Шевченко: <i>Мені тринадцятий минало ... Думи мої, думи мої... Ой три шляхи широкі...</i> Михайло СТЕЛЬМАХ: <i>Гуси-лебеді летять...</i> Андрій Чайковський: <i>За сестрою</i> Василь СИМОНЕНКО: <i>Лебеді материнства</i> Григор Тютюнник: <i>Бушиля, Лісова сторожка, Ласочка;</i> Василь Сухомлинський: <i>Відомлена гілка... Чого синичка плаче?</i> Всеволод Нестайко: <i>Неймовірні детективи, Таємничий голос за стиною</i> Марина Павленко: <i>Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських</i> Ліна Костенко: <i>Доц полив... Чайка на крижині</i> Богдан Лепкий: <i>Мишка</i> Народно-побутові вірші (на вибір), загадки, народні приказки Народно-побутові, весільні та інші обрядові пісні (на вибір) Українські народні легенди та балади (на вибір) ЕПІКА Літературні терміни та поняття Письменник і оповідач. форми оповіді: опис, розповідь від першої та третьої особи; діалог. Фабула: послідовність подій. Характеристика персонажів – особливості мови, поведінка, зовнішній вигляд та риси характеру. Види епічних творів: байки, народні та літературні казки, притчі, балади. ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА Народні байки: (на вибір) Українська народна притча (на вибір) Українська народна балада (на вибір) Українська народна легенда (на вибір) Народні притчі інших народів (на вибір) Степан Руданський: <i>Місяць</i> Павло Глазовий: <i>Івасик, Історія хвороби, Іванові Сні</i> Іван Франко: <i>Малий Мирон, Мій злочин</i> Євген Гуцало: <i>Сім'я дикої качки, Якого кольору слова</i> Олена Пчілка: <i>На хуторі; п'єса Світова річ</i> Василь Стефаник: <i>Ангел; Вечірня година; Вістунки; Вовчиця</i> Вадим Дорошенко: <i>Пригоди Солі та Олі</i> Народні прислів'я ДРАМА Літературні терміни та поняття Дія, сцени, персонажі п'єси. Види драматургії та радіо вистава. ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА 1. Театр для дітей 2. Дитячі народні ігри (на вибір) НАУКОВОПОПУЛЯРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ВИДАННЯ (на вибір до 2 творів) 1. Народна творчість. 2. З життя наших предків. 3. На вибір з видань, енциклопедій, журналів для дітей та Інтернету 4. З журналів та Інтернету про фестивалі національної культури та культурні заходи
---	---	--

– відрізняє традиційні українські звичаї (Різдво – <i>Коляда</i>, <i>Вертеп</i>, <i>святий Миколай</i>, <i>Великдень</i> – <i>писанка</i>), а також традиційні народні страви; – йому відомі різдвяні, великодні і весільні звичаї та обряди, весільні пісні та привітання характерні для деяких регіонів України; – йому відомі фестивалі національної культури та, якщо це можливо, бере у них участь (як учасник або глядач); – йому відомі національні установи, музеї та етно домівки, галереї.			ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ: 1. Українські народні казки та легенди (на вибір). 2. Вибір з антології української дитячої літератури. Література для додаткового читання 1. Я дивився/лась дитячий український фільм (вільний вибір). 2. Комікс на власний вибір. 3. Я дивився/лась дитячу виставу.
	МОВА	Граматика (мова, фонетика, лексикологія, морфологія)	Тверді і м'які приголосні. Змінні слова: іменники, прикметники, займенники, числівники, дієслова (виділяє і визначає в тексті). Іменники – відмінювання іменників. Множина іменників. Відмінювання іменників у множині. Прикметники – відмінювання прикметників в однині та множині. Займенники – питальні, відносні та заперечні. Їх відмінювання. Числівники – кількісні та порядкові. Дієслова – дієслівні форми (теперішній, минулий та майбутній час). Види дієслова. Зворотні дієслова. Дієслова руху.
		Правопис	Велика літера в складових частинах географічних назв; в назвах інституцій, підприємств, установ, організацій (типові приклади). Пунктуація: кома (при переліку); лапки (пряма мова); тире (замість лапок в прямій мові). Крапка, знак оклику, знак питання.
		Орфоепія	Вимова голосного <i>и</i>, приголосного <i>г</i> та дієслівних закінчень <i>–ся</i>, <i>–ться</i> Вимова ненаголошених голосних звуків
	МОВНА КУЛЬТУРА		Спілкування – про події з власного досвіду, про те, що вони бачили, про особисті уподобання. Групування слів, що належать до певної теми та складання речень з даних слів. Самостійна розповідь (10–15 речень) про свого брата або сестру, друга, однокласника, про життя в школі, про подію з власного досвіду, про подію, в якій брали участь. Опис – інтер'єру і екстер'єру, людей, тварин, природних явищ. Подяка, прохання про допомогу, участь у діалозі. Особисте ставлення до прочитаного тексту (що мені сподобалося і чому). Назва тексту, автор, головні герої та їхні особливості. Переказ почутого чи прочитаного твору/казки за допомогою плану або самостійний переказ. – Опис зображення або виконання дії на малюнку з використанням декількох ілюстрацій. – Переказ українських фільмів, казок, дитячих театральних вистав, на основі розробленого плану. – Драматизація твору на вибір або події з повсякденного життя. Використання словників для збагачення словникового запасу, паралелі з сербською мовою, пояснення значення слова в контексті. Використання словника при перекладі. Розуміння найчастіших фазеологізмів. Голосне й тихе читання, правильна дикція та інтонація речення. Переписування коротких речень і текстів, виписування окремих слів і виразів, переписування завдань (зі зміною роду, числа, часу, складів ...) Вміння розрізняти речення за метою висловлювання. Вміння визначати підмет і присудок в реченні і розпізнавати їх на простих прикладах. Написати привітання та вітання. Публічний виступ, презентація власного твору та групової роботи. Традиційна народна культура (різдвяні, великодні та весільні звичаї та обряди).

Ключові поняття змісту: література (лірика, епіка, драма), мова (мова, фонетика, лексикологія, морфологія, орфографія, орфоепія), мовна культура.

10.3.Облици образовно васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Слободне наставне активности

Допунска настава

Додатна настава

Час одељенског старешине

Ваннаставне активности

Екскурзија